

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A DOUA

STRASBOURG

3 iunie 2003

Traducere din limba franceză *

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite în art. 44 § 2 al Convenției. Ea poate suferi retușuri de formă.

În cauza Pantea c. România,

Curtea europeană a drepturilor omului (secția a doua), judecând într-o cameră compusă din:

Domnii : J.-P. Costa, președinte,

A.B. Baka

L. Loucaides,

C. Bîrsan,

K. Jungwiert,

M. Ugrekheldze,

Doamna A. Mularoni, judecători, și doamna S. Dollé, greffieră de secție,

După ce au deliberat în camera consiliului pe 13 mai 2003, Pronunță hotărârea următoare :

PROCEDURĂ

1. La originea cazului se găsește cererea (nr. 33343/96) împotriva României și al cărui cetățean, dl. Alexandru Pantea («reclamantul»), a sesizat Comisia europeană a drepturilor omului («Comisia») pe 28 august 1995, în virtutea vechiului articol 25 al Convenției de respectare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale («Convenția»).

2. Guvernul român («Guvernul») este reprezentat de agentul său, dl. C.I. Tarcea, de la Ministerul Justiției.

3. Reclamantul invocă mai ales că arestarea și detenția sa provizorie erau contrare articolului 5 al Convenției și că, în timpul acestei detenții, suferise tratamente contrare articolului 3 al Convenției.

4. Cererea a fost transmisă Curții pe 1 nov. 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 al Convenției (articolul 5 § 2 al Protocolului nr. 11).

5. Cererea a fost atribuită primei secții a Curții (articolul 52 § 1 al regulamentului). În cadrul acesteia, camera însărcinată cu examinarea cauzei (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită conform articolului 26 § 1 al regulamentului.
6. Printr-o decizie din 6 martie 2001, camera a declarat cererea ca putând fi primită, parțial.
7. Atât reclamantul cât și guvernul au depus observații scrise pe fondul cauzei (articolul 59 § 1 al regulamentului).
8. Pe 1 nov. 2001, Curtea a modificat compoziția secțiilor sale (articolul 25 § 1 al regulamentului). Prezenta cerere a fost ulterior atribuită celei de-a doua secții astfel remaniate (articolul 52 § 1 al regulamentului).
9. Pe 16 aprilie 2002, camera a cerut părților să prezinte informații suplimentare.
10. Guvernul a răspuns prin scrisoarea din 29 aprilie 2002 și reclamantul prin cea din 6 mai 2002.
11. Prin scrisoarea din 23 mai 2002, Grefa a atras atenția Guvernului asupra faptului că omisese să ofere anumite informații și documente. Grefa invita deci Guvernul să trimită în timpul cel mai scurt aceste elemente.
12. Această invitație a Grefei a rămas fără urmări din partea Guvernului pârât, a cărui ultimă scrisoare datează din 29 aprilie 2002.
13. Prin scrisoarea din 18 iunie 2002, Grefa a informat guvernul pârât că, în circumstanțele menționate la paragrafele 9-11 de mai sus, Curtea va delibera asupra cauzei în starea actuală a dosarului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

14. Reclamantul, născut în 1947, este un fost procuror care exercită la ora actuală meseria de avocat. El trăiește la Timișoara.

A. Punerea în detenție a reclamantului și procedura penală instrumentată în privința sa

15. În noaptea din 20 spre 21 aprilie 1994, reclamantul a avut o altercație cu D.N., în timpul căreia D.N. a fost grav rănit. După cum reiese dintr-un raport de expertiză medicală efectuată după incidentul în cauză, D.N. ar fi suferit în noaptea cu pricina mai multe fracturi care au avut nevoie de 250 zile de îngrijiri medicale care, în absența unui tratament medical adecvat, i-ar fi putut pune viața în pericol.

16. Prin rezoluția din 7 iunie 1994, procurorul D. al parchetului de pe lângă tribunalul județean din Bihor a decis deschiderea urmăririi penale a reclamantului.

17. Pe 7, 14, 16, 23 și 30 iunie și pe 5 iulie 1994, victima D.N. și douăzeci și unu de martori au fost audiați de parchet asupra incidentului.

18. Pe 23 iunie 1994, reclamantul a fost interogat de către procurorul D.F. în privința altercației sale cu D.N. În timpul acestui interogatoriu, reclamantul nu a fost asistat de un avocat.

19. Prin ordonanța din 5 iulie 1994, procurorul D. a declanșat acțiune penală împotriva reclamantului și a decis punerea sa în arest preventiv. A eliberat contra reclamantului un mandat de reținere pe o durată de treizeci de zile, începându-se numărătoarea din data la care acesta din urmă ar fi fost prins de poliție. Invocând articolul 148 lit. c), e) și h) al Codului de

procedură penală, procurorul raporta în ordonanța sa că reclamantul era căutat de poliție, urmărire de la care se sustrăsese, și că menținerea sa în libertate constituia un pericol pentru ordinea publică.

20. Pe 13 iulie 1994, la rechizitoriul procurorului D.F., reclamantul a fost trimis în judecată la tribunalul județean din Bihor pentru tentativă de omucid, infracțiune interzisă prin articolul 174 § 2 al Codului penal. Procurorul arăta în rechizitoriu că ordonase arestarea reclamantului pe motiv că acesta se sustrăsese urmăririi penale declanșate împotriva sa. Procurorul preciza că reclamantul omisese să se prezinte atât la reconstituirea faptelor din noaptea de 20 spre 21 aprilie 1994, cât și din fața Parchetului, care îl convocase ca să aducă detalii la declarație.

21. Pe 20 iulie 1994, reclamantul a fost arestat și închis la închisoarea din Oradea.

22. Pe fișa medicală stabilită în momentul închiderii sale, medicul a relevat că reclamantul cântărea 99 de kilograme și că suferea de ulcer duodenal, de litiază biliară și de psihopatie paranoidă.

23. Pe 21 iulie 1994, reclamantul, asistat de un avocat la alegerea sa, a fost condus, ca aplicare a articolului 152 al codului de procedură penală, în fața judecătorului M.V., președintele secției de la tribunalul județean din Bihor, care, în cameră de consiliu, l-a informat că Parchetul decisese retrimiteria sa în judecată, citindu-i cuvânt cu cuvânt rechizitoriul parchetului. Cu această ocazie, interogat asupra unei declarații pe care o făcuse în fața parchetului, reclamantul s-a plâns că procurorul nu îi permisesese să o scrie el însuși, pe motiv că era târziu și că nu avea timp. Reclamantul s-a plâns de asemenea că fusese « terorizat » de procuror, care îl lăsase să aștepte timp de două zile pe culoarele Parchetului, amenințându-l că nu îi va consemna declarația și îl va aresta. A subliniat în sfârșit că răspunsese la convocările Parchetului și că nu se sustrăsese de la urmărirea penală. Nu reiese din procesul-verbal al audierii că problema legalității arestului reclamantului să fii fost discutată sau că magistratul M.V. să o fii examinat pe 21 juillet 1994.

24. Reclamantul a compărut pentru prima dată pe 5 septembrie 1994 în fața tribunalului județean din Bihor, în complet de doi judecători. În prezența procurorului K.L., și a doi avocați aleși de el, reclamantul a cerut ca faptele care îui erau reproșate să îi fie recalificate în atingere gravă la integritatea fizică și a pledat legitimă apărare. Nu reiese din procesul-verbal al audierii ca problema legalității detenției reclamantului să fii fost discutată sau că a fost examinată de completul de judecată pe 5 septembrie 1994.

25. Alte audieri s-au derulat în fața tribunalului județean din Bihor pe 3 și 17 octombrie și pe 14 nov. 1994, la care tribunalul, în același complet de judecată și în prezența aceluiași procuror K.L., a reclamantului și avocaților săi, a audiat vreo cincisprezece martori. Nu reiese din procesul-verbal al audierilor din 3 și 17 oct. et 14 nov. 1994 ca problema legalității detenției reclamantului să fii fost examinată.

26. Tribunalul și-a pronunțat hotărârea pe 28 nov. 1994. El a relevat că instrumentarea făcută de Parchet era incompletă și a retrimis dosarul la Parchetul județean din Bihor pentru o anchetă suplimentară. În plus, tribunalul a decis să mențină reclamantul în arest preventiv, estimând că pe motivul gravității faptelor, exista riscul să comită alte crime.

27. Pe 9 dec. 1994, reclamantul a făcut apel la această hotărâre. El invoca absența de imparțialitate a procurorului D., care, de la începutul anchetei, l-ar fi privat de drepturile sale fundamentale de apărare și ar fi încălcat prezumția de nevinovăție, tratându-l de « recidivist », deși nu fusese condamnat niciodată înainte. Reclamantul își exprima temerile că, dacă era menținut în arest preventiv, el risca să fie obiectul unor noi abuzuri din partea procurorului D. și să fie supus la rele tratamente din partea deținuților. Invocând apoi ilegalitatea detenției sale,

cerea punerea sa în libertate și examinarea urgentă a apelului său și, pe fond, recalificarea faptelor reproșate în atingere gravă la integritatea fizică și achitarea sa.

28. Pe 16 febr. 1995, la o audiere publică în fața Curții de apel din Oradea, la care un avocat al reclamantului numit din oficiu era prezent, Parchetul a cerut amânarea procedurii pentru ca procedura de citație a reclamantului să fie îndeplinită. Această cerere a fost acceptată de Curtea de , care a fixat o următoarea audiere pe 6 aprilie 1995.

apel

29. Pe 6 aprilie 1995, Curtea de apel din Oradea a ridicat din oficiu și a supus la discuție părților problema legalității actelor de urmărire penală contra reclamantului, inclusiv rechizitoriul, ținându-se cont de faptul că el nu beneficiase la interogarea sa de către Parchet cu asistența unui avocat și că nu luase cunoștință de procesul-verbal de la terminarea instrumentării. Printr-o hotărâre definitivă pronunțată în aceeași zi, Curtea de apel a primit apelul reclamantului și a casat judecata din 28 nov. 1994 în partea sa privind menținerea în arest provizoriu pentru următoarele motive:

- Curtea de apel a judecat ca ilegală arestarea reclamantului pe 20 iulie 1994. Ea a subliniat în această privință că reclamantul nu se sustrăsese urmăririi penale, ci că se prezentase la toate convocările Parchetului, procurorul lăsându-l în realitate să aștepte degeaba pe culoare.

- Curtea de apel a considerat apoi că detenția reclamantului după 19 aug. 1994 era ilegală. Ea a constatat în această privință că un mandat de arestare fusese eliberat împotriva reclamantului pe 5 iulie 1994 pe un termen de 30 zile numărate de la data arestării sale și că fusese închis pe 20 iulie 1994. De atunci curtea a relevat că termenul menționat expirase de la 19 aug. 1994 și că măsura de menținere în arest preventiv a reclamantului nu a fost deci prelungită după practicile legale.

- Curtea de apel a constatat de asemenea că dreptul reclamantului de a fi asistat de un avocat nu fusese respectat de către procurorul însărcinat cu ancheta și că Parchetul omisese să redacteze un proces-verbal la încheierea instrumentării, încălcând articolul 171 al Codului de procedură penală.

Ca urmare, curtea de apel a ordonat punerea în libertate a reclamantului și a anulat toate actele de procedură îndeplinite de Parchet, inclusiv rechizitoriul, trimițându-i dosarul cu scopul de a reface urmărirea penală.

30. Pe 7 aprilie 1995, reclamantul a fost repus în libertate.

31. Pe 18 aprilie 1995, a format un recurs împotriva deciziei din 6 aprilie 1995 a curții de apel Oradea, pe baza faptului că restituirea dosarului la Parchet pentru refacerea urmăririi penale, nu era necesară ținându-se cont de probele existente din dosarul său care, după el, îi dovedeau nevinovăția. El a solicitat achitarea.

32. Pe 26 nov.1996, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul său, pe motiv că decizia de retrimiteră a dosarului la Parchet pentru refacerea urmăririi penale, nesusceptibile de recurs, era definitivă.

33. Pe 25 și 27 febr. 1997, un procuror al Parchetului militar din Oradea însărcinat cu ancheta a audiat nouă martori pe subiectul incidentului din noaptea de 20 spre 21 aprilie 1994.

34. Pe 11 martie 1997, Parchetul a ordonat, în cadrul anchetei, internarea reclamantului la spitalul județean din Oradea, la secția de psihiatrie, în vederea unei expertize medico-legale psihiatrice, pentru a elucida cauzele incidentului din noaptea de 20 spre 21 aprilie 1994, pentru care fusese trimis în judecată.

35. Pe 24 martie 1997, procurorul însărcinat cu ancheta l-a audiat pe reclamant și doi martori.

36. Pe 1 aprilie 1997, laboratorul medico-legal al județului Bihor și-a prezentat raportul de

expertiză, care releva că reclamantul suferea de tulburări de personalitate, dar a conchis că acesta din urmă comisese agresiune împotriva lui D.N. cu discernământ.

37. Pe 1 și 3 aprilie 1997, Parchetul a audiat trei martori, a procedat la reconstituirea faptelor și la confruntarea victimei și a reclamantului cu un martor.

38. Prin rechizitoriul din 16 aprilie 1997, reclamantul a fost trimis în judecată în fața judecătorei din Beiuș pentru atingere gravă a integrității fizice, infracțiune interzisă de articolul 182 § 1 al Codului penal. Parchetul a acordat reclamantului beneficiul circumstanței atenuante prevăzută de articolul 73 b) al codului penal, adică comiterea faptelor sub imperiul unei emoții puternice pe care i-ar fi provocat-o victima, lansând o cărămidă în direcția sa.

39. Pe 16 iunie 1997, reclamantul a cerut tribunalului amânarea examinării cauzei.

40. Din 1 iulie până pe 1 sept. 1997, tribunalul nu s-a întrunit din cauza vacanței judecătorești.

41. În 1997, la o dată neprecizată, reclamantul a cerut Curții Supreme de Justiție retrimiteră dosarului său pentru examinare la un alt departament, cu scopul de a asigura buna derulare a procesului.

42. Pe 22 sept. și 17 nov. 1997, avocatul reclamantului a cerut amânarea cauzei pe motiv că ceruse retrimiteră dosarului său în alt județ.

43. Prin decizia din 12 dec. 1997, Curtea Supremă de Justiție a dat dreptate cererii reclamantului și a retrimis cauza la judecătoria din Craiova.

44. Pe 9 ian. 1998, reclamantul a informat judecătoria din Beiuș despre retrimiteră cauzei la o altă jurisdicție și, pe 19 ian. 1998, tribunalul s-a conformat deciziei Curții Supreme, trimițând cauza la judecătoria din Craiova.

45. Două audieri au fost fixate la această judecătorie pe 11 și 25 martie 1998. Reclamantul ne reprezentându-se, tribunalul a ordonat să fie citat în vederea unei următoare audieri, pe 22 aprilie 1998.

46. Pe 22 aprilie 1998, reclamantul și soția sa a fost audiați de tribunal.

47. Mai multe audieri au avut loc pe 20 mai, 17 iunie și 9 iulie 1998, la care reclamantul a fost absent. Tribunalul a ordonat amânarea cauzei.

48. Din 1 iulie până pe 1 sept. 1998, tribunalul nu s-a întrunit din cauza vacanței judecătorești.

49. Pe 10 sept. și 8 oct. 1998, tribunalul a audiat victima și trei martori și a ordonat examinarea medico-legală a victimei. Reclamantul a solicitat audierea unui martor prin intermediul unei comisii rogatorii.

50. Pe 5 nov. 1998, tribunalul a respins această ultimă cerere a reclamantului și a ordonat victimei să se prezinte în fața unui institut medico-legal.

51. Pe 3 dec. 1998, tribunalul a audiat patru martori.

52. Alte audieri au avut loc pe 10 și 24 febr. și 17 martie 1999, la care reclamantul nu s-a prezentat. Tribunalul a ordonat amânarea cauzei.

53. Pe 21 aprilie 1999, reclamantul a cerut în scris amânarea procedurii pe motiv că era spitalizat.

54. Pe 5 mai 1999, tribunalul a dat cuvântul reclamantului privind fondul cauzei.

55. Prin hotărârea din 12 mai 1999, tribunalul a condamnat reclamantul la o pedeapsă de 262 zile de închisoare pentru acte de violență gravă, comise sub imperiul emoției, infracțiune pedepsită prin articolul 181 § 1 al Codului penal.

56. Pe 18 mai și 3 iunie 1999, reclamantul și victima au introdus apel la această hotărâre.

57. Pe 22 oct. și 5 nov. 1999, și pe 10 ian. și 21 febr. 2000, tribunalul județean din Dolj, jurisdicția competentă pentru a hotărî apelurile introduse de către părți, a ordonat, la cererea reclamantului, amânarea procedurii.

58. Pe 13 dec. 1999, reclamatul a cerut tribunalului să administreze probele suplimentare și tribunalul a primit această cerere.
59. Pe 19 ian. 2000, reclamantul a recuzat un judecător care făcea parte din completul de judecată.
60. Pe 2 febr. 2000 tribunalul a audiat un martor și, pe 6 martie 2000, a dat cuvântul reclamantului pentru a-și susține apelul.
61. Printr-o decizie din 13 martie 2000, tribunalul județean din Dolj a confirmat hotărârea pe care o pronunțase judecătoria din Craiova pe 12 mai 1999 (paragraful 55 de mai sus).
62. Pe 16 martie 2000, reclamantul a formulat un recurs împotriva acestei decizii și, pe 24 mai și 14 iunie 2000, a cerut, în fața curții de apel din Craiova, amânarea procedurii.
63. Pe 28 iunie 2000, reclamantul a făcut cunoscute motivele pe care avea intenția să își fondeze recursul.
64. Pe 16 aug. 2000, partea lezată a cerut amânarea procedurii.
65. La audierea din 6 sept. 2000, tribunalul a dat cuvântul reclamantului pentru a-și susține recursul.
66. Prin hotărârea din 13 sept. 2000, Curtea de apel din Craiova a primit recursul format de reclamant și a casat în totalitate hotărârea judecătorei din Craiova din 12 mai 1999, cât și decizia tribunalului județean din Dolj din 13 martie 2000. Curtea de apel a constatat că, ținându-se seama de rechizitoriu și de probele existente la dosar, jurisdicțiile inferioare condamnaseră reclamantul fără să stabilească legătura de cauzalitate între faptele acestuia față de victimă și rănille acesteia din urmă. Ea a retrimis din acel moment cauza în fața judecătorei din Craiova, pentru o nouă examinare pe fond.
67. Pe 18 oct. 2000, curtea de apel a transmis dosarul la judecătoria din Craiova, în fața căreia, pe 2 nov. 2000, reclamantul a cerut amânarea procedurii.
68. Pe 30 nov. 2000, tribunalul a acordat reclamantului o nouă amânare pe motiv că nu era asistat de avocatul său.
69. Pe 14 dec. 2001, reclamantul a recuzat judecătorii din completul de judecată și, pe 1 și 22 febr. 2001, a cerut amânarea procedurii cât și administrarea, de către tribunal, a unor noi probe.
70. Pe 15 martie, 5 aprilie și 26 aprilie 2001, tribunalul a amânat procedura în așteptarea unui nou raport de expertiză medico-legală și a stării de sănătate a victimei și a ordonat acesteia să se prezinte cu acest scop la institutul medico-legal.
71. Pe 17 mai 2001, nici reclamantul și nici victima nu s-au prezentat la audiere în fața tribunalului.
72. După informațiile de care dispune Curtea, cauza este încă pe rol la judecătoria din Craiova. Curtea nu dispune de nici o altă informație în privința unor eventuale acte de procedură îndeplinite după data de 17 mai 2001.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

B. Relele tratamente pe care reclamantul pretinde că le-a suferit în închisoarea de la Oradea și în spitalul penitenciar de la Jilava

1. Tratamentele incriminate

a) teza reclamantului

73. Pe 27 dec. 1994, reclamantul, care făcea greva foamei, a fost transferat de către administrația închisorii din celula pe care până atunci o împărțise cu un cetățean turc, celula nr. 39. Paznicii au încercat să îl hrănească pe reclamant cu forța, în prezența șefului de celulă, dar reclamantul a refuzat. Reclamantul a fost apoi transferat de către paznicul P.S. în celula nr. 42, al cărui șef era multirecidivist, cunoscut în închisoare cu demunirea de « Raj ». Reclamantul ar fi refuzat să intre în această celulă, știind că paznicii îl utilizau pentru a « elimina deținuții incomozi », dar paznicul P.S. « i-ar fi calmat vigilența », spunându-i că urma să fie eliberat după ce ar fi făcut baie, însoțit de deținului « Raj ».

74. În noaptea de 10 spre 11 ian. 1995, « Raj » și un alt camarad al reclamantului de la celula nr. 42, cunoscut sub numele de « Sisi », au pus la maxim radioul și l-au lovit pe reclamant cu sălbăticie cu două bastoane. Paznicul S.A., avertizat de strigătele reclamantului, a refuzat să intervină. Deținuții au continuat să îl lovească, strigând că vor termina cu el. Ca urmare a numeroaselor lovituri primite, reclamantul, însângerat, a căzut într-o stare de semi-inconștință. Puțin mai târziu, l-a auzit intrând în celulă pe comandantul adjunct al închisorii V.P., care i-a spus lui « Sisi » și « Raj » să nu se neliniștească, căci, orice s-ar întâmpla, ar fi din cauza reclamantului. L-a legat apoi pe reclamant sub pat cu ajutorul cătușelor. Reclamantul ar fi rămas acolo timp de 48 de ore. Ca urmare a acestui incident, reclamantul a suferit de fracturi ale piramidei nazale, a unei coaste, a toracelui, sternului și a coloanei vertebrale. A pierdut de asemenea câte o unghie de la un deget de la mână și de la picior.

75. Pe 12 ian. 1995, reclamantul a fost condus la spitalul de neorologie și psihiatrie de la Oradea, unde a fost examinat de un neuropsihiatru, care a stabilit că suferea de schizofrenie paranoidă (paragraful 102 de mai sus). După reclamant, la acest examen psihiatric, era incapabil să se exprime din cauza loviturilor și rănilor pe care le suferise în noaptea de 10 spre 11 ian. 1995. Medicul ar fi constatat rănilor, dar nu le-a indicat în certificatul său.

76. Pe 13 ian. 1995, reclamantul a fost condus la spitalul județean din Oradea, unde a fost examinat succesiv la serviciul de urgență, de chirurgie, de neurochirurgie, de radiologie și de ORL. Nu a fost ospitalizat.

77. Pe 20 și 23 ian. 1995, reclamantul a fost transportat la spitalul județean din Oradea (secția de neuropsihiatrie), dar nu a putut fi ospitalizat, căci paznicii de închisoare care îl însoțeau au refuzat să se dezarmeze.

78. Pe 24 ian. 1995, la o propunere a medicului închisorii, comandantul închisorii Oradea a ordonat transferul reclamantului la secția de neuropsihiatrie a spitalului penitenciar Jilava, situat lângă București, la mai mult de 500 km de Oradea. După reclamant, transferul ar fi fost ordonat pentru ca familia sa să nu îi poată vedea multiplele leziuni ca urmare a agresiunii pe care o suferise în închisoare.

79. Reclamantul a fost transportat la spitalul penitenciar de la Jilava într-un vagon penitenciar. În timpul acestui transport, care a durat trei zile și trei nopți, de 24 pe 26 ian. 1995, reclamantul nu a primit nici un tratament medical, hrană sau apă. Nu a putut să se așeze în timpul călătoriei din cauza numărului mare de deținuți transportați, adică între 150 și 200, și din acest motiv nu

mai era loc să se așeze. În interiorul vagonului penitenciar nu era asigurată nici o pază.

80. Pe 26 ian. 1995, reclamantul a fost internat la spitalul Jilava la secția de neuropsihiatrie, cu un diagnostic de psihopatie paranoidă.

81. În timpul spitalizării la Jilava, reclamantul ar fi împărțit patul cu un alt deținut, purtător al virusului SIDA. El nu a fost tratat din punct de vedere chirurgical și ar fi fost supus la torturi psihologice, prin anunțul că familia sa ar fi fost ucisă.

82. Pe 20 febr. 1995, reclamantul a fost reconduc la închisoarea de la Oradea în același vagon penitenciar ca la dus.

83. La întoarcerea la închisoarea de la Oradea, reclamantul a fost spitalizat la infirmeria închisorii, cu un diagnostic de schizofrenie paranoidă. Timp de mai multe săptămâni, la spitalizarea sa la infirmerie, paznicii i-ar fi refuzat dreptul de a se plimba în curtea penitenciarului, ceea ce a avut consecințe grave asupra stării sale de sănătate.

84. Când reclamantul a fost pus în libertate, pe 7 aprilie 1995, nu mai cântărea decât 54 de kg., în vreme ce el cântărea aproximativ 100 de kg. atunci când a fost pus în detenție în iulie 1994 (paragraful 22 de mai sus).

85. Ca urmare a tratamentelor suferite în închisoare, el a fost spitalizat de mai multe ori în 1996 și 1997 și a suferit mai multe intervenții chirurgicale pentru litiază și ulcerul duodenal de care suferă, boli care s-au agravat în timpul detenției sale, din cauza lipsei unui tratament adecvat. În februarie 1997, a fost examinat de medicii Spitalului militar central din București, care i-au recomandat să efectueze o tomografie și o intervenție chirurgicală la nivelul orbitei ochiului stâng și a piramidei nazale. Nu a putut urma aceste prescripții, din cauza insuficienței mijloacelor financiare.

86. Din cauza loviturilor suferite în detenție, reclamantul suferă de puternice dureri de cap și ar fi pierdut parțial auzul și vederea.

b) teza Guvernului

87. Pe 12 ian. 1995, reclamantul a fost examinat de un neuropsihiatru, care a considerat că suferea de o depresie nervoasă cu tulburări de comportament (paragraful 102 de mai sus). Pentru Guvern ar fi absolut imposibil de a bănuși că medicul a constatat leziuni și că nu le-a menționat pe fișa de observație.

88. În aceeași zi, reclamantul a fost transferat în celula nr. 42, pentru a preveni declanșarea unor conflicte între el și co-deținuți.

89. În noaptea de 12 spre 13 ian. 1995, și nu cea de 10 spre 11 ian. 1995, către ora 1 a dimineții, o altercație a survenit între reclamant și co-deținuți. Reclamantul a fost legat apoi de pat aproximativ cinci ore, până la 5,30, ora la care a fost dus la infirmerie. După Guvern, este imposibil de identificat circumstanțele în care a avut loc incidentul în chestiune. Guvernul se lasă, din acel moment, pe seama concluziilor deciziei Parchetului din 20 oct. 1997 (paragraful 137 care urmează).

90. În dimineața de 13 ian. 1995, paznicul D.T. și comandantul-adjunct P.V. au raportat la comandantul penitenciarului că în noaptea precedentă, un incident a avut loc în celula 42.

Deținuții « Sisi » și « Raj » au raportat de asemenea incidentul.

91. Reiese dintr-un proces verbal redactat de către funcționarii penitenciarului de la Oradea și din raportul comandantului-adjunct al penitenciarului, ale cărui copii au fost prezentate Curții, că, în noaptea de 12 spre 13 ian., către miezul-noptii, reclamantul a provocat acte de dezordine în celula sa, agresând ceilalți deținuți, și, în consecință, a fost imobilizat pe pat cu ajutorul a două cătușe.

92. Pe 13 ian. 1995, reclamantul a fost transportat la spitalul județean din Oradea, unde a fost

examinat în cadrul serviciilor de chirurgie, neurochirurgie, radiologie, orthopedie și ORL. Radiografiile au relevat că avea o fractură a coastei nr. 7 și o alta a piramidei nazale fără deplasare. Guvernul contestă faptul că reclamantul ar fi suferit și alte fracturi în afara celor ale cutiei craniene, ale toracelui și coloanei vertebrale. Reclamantul ar fi primit în aceeași zi un bandaj toracic.

93. La întoarcerea la închisoarea de la Oradea, reclamantul a fost internat la spitalul penitenciar Oradea din 13 până pe 23 ian. 1998, cu un diagnostic la internare de « traumatism al feței și tulburări de comportament ». Reclamantul a primit în timpul perioadei în chestiune tratamente cu antibiotice, calmante și sedative.

94. Pe 20 și 23 ian. 1995, reclamantul a fost examinat la spitalul județean Oradea la secția de psihiatrie. Medicul, consultând reclamantul, după ce a diagnosticat că suferea de « sindrom paranoid », a recomandat să fie internat, pentru ca acest diagnostic să fie stabilit mai cu precizie.

95. Pe 23 ian. 1995, și nu pe 24, reclamantul a fost transferat la spitalul penitenciar de la Jilava cu diagnostic de « psihopatie paranoidă ». Transportul a fost efectuat într-un vagon aparținând penitenciarului. Înainte de a fi transportat, reclamantul a fost examinat de un medic, care a conchis că starea sa de sănătate nu prezenta un caracter de urgență și nu avea nevoie de o asistență specială în timpul transportului.

96. Reclamantul a fost internat la spitalul penitenciar Jilava pe 26 ian. 1995, la secția de neuropsihiatrie, cu diagnostic de psihopatie paranoidă.

97. Reclamantul a fost internat în serviciul de psihiatrie al spitalului timp de douăzeci și cinci de zile. Nu a fost supus, în această perioadă, la torturi psihologice. Regulamentul spitalului prevede separarea deținuților purtători ai virusului SIDA de ceilalți deținuți, deci reclamantul nu avea cum să împartă patul cu astfel de persoane.

98. Pe 20 febr. 1995, reclamantul a ieșit din spital cu același diagnostic ca la intrare. Medicii au notat o ameliorare a stării sale de sănătate.

99. În timpul întregii durate a spitalizării reclamantului la infirmerie penitenciarului Oradea, el a beneficiat de plimbări zilnice, care aveau loc în două curți amenajate în acest scop, durata fiecărei plimbări fiind cuprinsă între treizeci de minute și o oră.

100. Faptele descrise de Guvern la paragrafele 93-99 de mai sus sunt confirmate de două scrisori din 15 și 17 mai 2001, de la Direcția generală a instituțiilor penitenciare adresate agentului Guvernului român, a căror copie a fost dată Curții.

2. Certificate medicale

101. Pe 3 aug. 1992, reclamantul a fost internat într-o clinică psihiatrică din Timișoara cu diagnosticul « episod psihotic paranoid ». Reiese din fișa medicală de observație completată de medicul clinicii, a cărei copie a fost prezentată de Guvern, că internarea a avut loc la cererea familiei reclamantului, pe motiv că acesta din urmă era periculos pentru cei din jur și că perturba constant calmul familiei sale și al vecinilor. Medicii au relevat că în plus reclamantul exprima idei de persecuție și de grandomanie, că era agitat, insomniac și avea un comportament agresiv. Reclamantul a ieșit din clinică pe 13 aug. 1992, cu diagnosticul următor: « episod psihotic atipic într-un context reactiv și toxic exogen » și « structură particulară a personalității de model impulsiv ».

102. Pe 12 ian. 1995, reclamantul a fost condus la spitalul de neurologie și de psihiatrie din Oradea, unde a fost examinat de un neuropsihiatru K.E. În atestarea medicală pe care i-a eliberat-o, medicul a menționat că reclamantul suferea de o depresie nervoasă cu tulburări de comportament. El a relevat că reclamantul avea impresia că suferă o presiune magnetică în tot

corpul, și că refuza să se apropie de radiator, a cărui apropiere îl făcea să simtă o mărire a presiunii sanguine. Medicul a conchis că reclamantul suferea de schizofrenie paranoică și a recomandat punerea sa sub observație.

103. Printr-o scrisoare datată cu 12 ian. 1994, comandantul închisorii din Oradea a informat curtea de apel din Oradea că reclamantul a fost consultat pe 12 ian. 1995 de un medic specialist, care a stabilit diagnosticul de « schizofrenie paranoică » și care recomandase spitalizarea de urgență într-un spital. În consecință, comandantul ruga Curtea de apel să ordone spitalizarea de urgență a reclamantului la spitalul penitenciar Jilava, punând în evidență că, pe plan local, nu putea fi spitalizat, din cauză că nu putea fi supravegheat. Comandantul a precizat în această privință că nu era ușor pentru supraveghetori să intre cu armele în secția de neuropsihiatrie a spitalului.

104. Fișa medicală pentru deținuți a reclamantului completată la examinarea sa din 13 ian. 1995 la spitalul județean Oradea indică la reclamant o fractură a celei de-a 7-a coaste, iar la piramida nazală fractură a oaselor fără deplasare. Medicii secției de chirurgie și ortopedie au recomandat un bandaj toracic și calmante în caz de nevoie. La secția ORL, medicii au recomandat ca reclamantul să evite traumatismele nasale timp de o lună.

105. Registrul aceluiași spital din 13 ian. 1995 indică faptul că reclamantului i s-a făcut un examen radiologic al toracelui și plămânilor, ce pune în evidență o fractură a celei de-a 7-a coaste, pentru care s-a prescris un bandaj toracic și odihnă.

106. Din fișa medicală a reclamantului, așa cum este înregistrată de infirmeria închisorii Oradea, și prezentată Curții de către Guvernul pârât, reiese că reclamantul a rămas la infirmerie din 13 ian. până pe 23 ian. 1995, cu diagnosticul de schizofrenie paranoică, fractura celei de-a 7-a coaste și traumatism facial cu echimoze la ochi, pe care și le-ar fi produs prin autoagresiune. Reclamantului i s-au administrat la infirmerie calmante, antibiotice și sedative.

107. Reclamantul a fost din nou examinat de un medic la infirmeria închisorii pe 14, 16 și 18 ian. 1995. Medicul a consemnat în raportul său că reclamantul prezenta o stare generală bună.

108. Pe 17 ian., un medic de la infirmeria închisorii a recomandat spitalizarea reclamantului, considerând că schizofrenia de care suferea nu putea fi tratată altfel. În raportul său, medicul a scris că reclamantul suferea de schizofrenie și că, în noaptea de 12 ian. 1995, avusese tulburări de comportament, lovindu-se singur. El a indicat de asemenea că reclamantul fusese examinat pe 13 ian. 1995 în serviciile de chirurgie, oftalmologie și ORL, care diagnosticaseră o fractură de coastă și a piramidei nazale.

109. Pe 23 ian. 1995, un medic de la infirmeria închisorii a consemnat în fișa medicală a reclamantului că acesta din urmă fusese internat la infirmerie pentru schizofrenie și pentru a-și fi produs singur leziuni, dar că la ieșirea sa din tratamentul medical, starea sa de sănătate înregistrase o evoluție favorabilă. A consemnat de asemenea că reclamantul urma să fie transferat la Jilava pentru tratament și expertiză medico-legală.

110. Din fișa medicală a reclamantului, așa cum este înregistrată la spitalul penitenciar Jilava, reiese că a fost spitalizat pe 26 ian. 1995 la secția de psihiatrie a spitalului cu un diagnostic de schizofrenie paranoică și traumatism cranian facial « prin autoagresiune ». Reclamantul a fost supus unui control medical de către medici psihiatri, de la sosirea sa, care a pus în evidență echimoze la ochi și endeme bilaterale la nivelul membrelor inferioare. Medicii au relevat că reclamantul suferea de dureri gastrice și de o încetinire a tranzitului intestinal. Ei au notat de asemenea că avea antecedente psihiatrice, fiind internat la secția de psihiatrie a spitalului Timișoara și Jilava.

111. În timpul spitalizării sale la Jilava, care s-a prelungit până la 20 febr. 1995, reclamantul a

fsot îngrijit de schizofrenie paranoidă cu tranchilizante. Un regim alimentar a fost de asemenea prescris. Nu reiese din documentele prezentate că a beneficiat de îngrijiri pentru traumatismul facial sau fractura coastei.

112. Din foaia de observație completată de medicii secției de psihiatrie a spitalului Jilava rezultă că el era « liniștit, cooperant, revendicativ, (...) că prezenta echimoze la ochi de culoare violacee și că acuza dureri în regiunea testiculelor, unde afirma că fusese lovit ». Pe o altă coloană figurează, în paranteze, cuvintele « refuză » și « traumatisme testiculare » și, pe o altă linie, o abreviere desemnând cuvintele « examen chirurgical ».

113. O scrisoare adresată pe 5 mai 2001 de Direcția generală a instituțiilor penitenciare către agentul Guvernului român, ca răspuns la cererea sa de informații, fapt era că, în timpul spitalizării la spitalul penitenciar Jilava, reclamantul a fost tratat cu tranchilizante, că a urmat un regim alimentar și că nu a fost văzut în consultație la secția de chirurgie căci refuzase acest examen, așa cum reieșea din foaia de observație completată de medicii secției de psihiatrie a spitalului (paragraful 112 de mai sus în fine).

114. Reiese din certificatele medicale prezentate de reclamant că, după ce a fost repus în libertate, a fost spitalizat de la 1 la 17 nov. 1995 și din 19 până pe 28 febr. 1997 în spitalele județene din Oradea și Alexandria, în secția de chirurgie, unde a fost tratat prin intervenție chirurgicală pentru litiază, stenoză papilară și pentru afecțiuni ale colonului și pancreasului. Medicii i-au prescris treizeci și una zile de concediu și au recomandat să efectueze un control tomografic la spitalul militar central din București. Nu rezultă din documentele prezentate că reclamantul și-ar fi pierdut auzul sau vederea.

3. Plângerile reclamantului pentru rele tratamente

115. În ianuarie 1995, după incidentul din noaptea de 10 spre 11 ian. cu « Sisi » și « Raj », reclamantul s-ar fi plâns verbal la comandantul închisorii pentru a fi fost maltratată de co-deținuți. În acel moment, ținându-se cont de rănilor sale, nu ar fi putut redacta el însuși o plângere penală ca să invoce relele tratamente la care a fost supus.

116. Pe 24 iulie 1995, reclamantul a trimis la parchet o plângere împotriva deținuților « Sisi » și « Raj », acuzându-i de tentativă de omucid sau de atingere gravă a integrității sale corporale, infracțiuni interzise de articolele 174 și 182 ale Codului penal. El a cerut în plus dechiderea unei instrumentări împotriva paznicului S.P., care l-a mutat special în celula nr. 42, în care se găseau recidiviști, pentru a fi maltratată, și împotriva paznicului S.A., care era de gardă în noaptea când a fost bătut și care nu a intervenit pentru a opri agresiunea co-deținuților săi. S-a plâns de asemenea de comandantul-adjunct al închisorii Oradea, V.P., care ordonase să fie atașat cu cătușe și care l-ar fi lăsat astfel « să moară cu spatele pe ciment ».

El s-a plâns de asemenea că soția sa nu a fost autorizată să îl viziteze în închisoare după ce a fost bătut, pentru a nu putea să își dea seama de urmele rănilor, paznicii motivând acest refuz prin faptul că ar fi suferit un șoc psihic.

El s-a plâns apoi că, în ciuda stării critice în care se găsea după agresiune, pe când era « între viață și moarte », a fost îmbarcat într-un vagon penitenciar cu destinația Jilava, la secția de psihiatrie, atunci când ar fi trebuit să fie dus pentru tratament la secția de chirurgie. El se exprima în termenii următori:

« probabil ei [paznicii] au contat pe faptul că voi muri pe drum, și că responsabilitatea va cădea pe alții. La Jilava, la secția de psihiatrie, medicii au văzut că eram bătut și că aveam fracturi și au fost surprinși că am fost trimis acolo. La acea dată, pierdusem mult sânge, aveam tensiunea între 7 și 12, dar totuși m-au trimis oricum la Oradea (...) cu degetul mic de la mâna dreaptă strivit, cu unghii de la piciorul stâng și de la mâna dreaptă zmulse (...) ».

Reclamantul a cerut în sfârșit ca o expertiză medicală să fie ordonată de către Parchet pentru a se stabili starea actuală a sănătății sale. Sublinia în această privință că simțea dureri puternice la nivelul capului, că nu își mai simțea partea stângă a capului, sinusul stâng fiind fracturat și înfundat și că avea mai ales probleme respiratorii, ținându-se cont că fracturile toracice nu erau bine vindecate din cauza lipsei unui tratament adecvat.

117. După Guvern, reclamantul nu a depus nici o plângere penală în ianuarie 1995 împotriva paznicilor S.P. și S.A. sau contra co-deținuților care îl agresaseră în ianuarie 1995. Reclamantul s-ar fi plâns pentru prima oară de incidentul cu « Sisi » și « Raj » în plângerea sa adresată Parchetului pe 24 iulie 1995 (paragraful 116 de mai sus).

118. Pe 27 dec.1995, în absența unui răspuns la plângerea sa, reclamantul a scris la parchetul militar de la Oradea și la Parchetul general. El a solicitat din nou o expertiză medicală care să constate starea sa de sănătate și invaliditatea sa.

A subliniat în plus că, fiind în arest preventiv, ar fi trebuit să beneficieze de prezumpția de nevinovăție și deci ar fi trebuit să își execute detenția în celule cu alți deținuți aflați în arest provizoriu, în virtutea dispozițiilor legii nr. 23/1969 privind executarea pedepselor. Ori, contrar acestei reglementări, el a fost transferat de paznicul P.S. într-o celulă cu deținuți condamnați definitiv și recidiviști, ca să fie bătut de moarte. El a cerut Parchetului general din București să ancheteze aceste aspecte și să conchidă că a fost supus de paznicii de la închisoarea Oradea la rele tratamente, infracțiune interzisă de articolul 267 al Codului penal.

Reclamantul se plângea de asemenea că la infirmeria închisorii, i s-a refuzat dreptul de a ieși să se plimbe, deși a solicitat în scris ca acest drept să îi fie respectat. Se plângea în sfârșit că nu a fost adus la anumite audieri în fața tribunalului care statua în privința apelului său în procedura necesară, pentru a nu fi văzut în public cu fața și capul strivite și umflate și cu unghiile de la mâna stângă zmulse.

119. Pe 29 aprilie 1996, reclamantul s-a plâns la Parchetul militar din Oradea că procurorii care se ocupau de plângerea sa îi întârziu ieșirea, pentru ca nici o legătură de cauzalitate să nu poată fi stabilită între eventualele operații chirurgicale suferite de el și leziunile sale la terminarea incidentului cu « Sisi » și « Raj ».

El sublinia de asemenea că, deși a fost torturat în noaptea de 11 spre 12 ian. 1995, abia pe 13 ian. 1995 a fost condus la secția de chirurgie. Adăuga că paznicii l-au dus întâi, maltratat cum era, la secția de neuropsihiatrie, cu scopul de a avea o probă că s-ar fi rănit singur, și invita parchetul să analizeze motivul pentru care direcția închisorii Oradea încercase să acopere agresiunea pe care o suferise din partea co-deținuților săi cu concursul comandantului-adjunct P.V.

Reclamantul informa de asemenea că după incidentul cu « Sisi » și « Raj » a fost condus la comandantul R., cu fața desfigurată, « mai mult decât viu», dar că, ținând cont de starea sa, el nu a reușit să vorbească.

El solicita din nou o expertiză medicală pentru ca agravarea stării sale de sănătate să poată fi confirmată.

4. Procedura penală privind relele tratamente invocate de reclamant

120. Pe 11 aug. 1995, Parchetul general, (secția parchetelor militare) a informat reclamantul că plângerea sa pentru rele tratamente împotriva funcționarilor S.P., S.A. și V.P. de la închisoarea Oradea a fost trimisă spre anchetă la Parchetul militar din Oradea.

121. Pe 17 aug. 1995, plângerea reclamantului a fost înregistrată la Parchetul militar din Oradea.

122. Pe 8 sept. 1995, reclamantul și soția sa au fost audiați de procurorul însărcinat cu ancheta.

Reclamantul a subliniat mai ales că agresiunea la care a fost supus de cei doi co-deținuți « Sisi » și « Raj » avusese loc la instigarea sau cu complicitatea paznicilor P.S. et S.A. și că P. V., comandantul-adjunct al închisorii, în loc să ia măsurile potrivite, dăduse ordin să fie imobilizat cu cătușe.

Soția reclamantului a declarat că i s-a refuzat dreptul de a-și vizita soțul de pe 5 pe 8 ian. 1995 pe motiv că acesta ar fi suferit un șoc psihic și că era sub tratament. Ea pune în evidență că putuse să îl viziteze la Spitalul Jilava, între 18 și 20 ian. 1995, și că și-a dat seama în acel moment că era slăbit, că avea echimoze sub ochi și unghia de la degetul mic zmulsă.

123. Pe 14 febr. 1996, parchetul l-a interogat pe comandantul-adjunct al închisorii P.V. și pe paznicii P.S. și S.A. în privința rețelilor tratamente pe care le-a suferit reclamantul în noaptea de 12 spre 13 ian. 1995.

124. P.V. a declarat că în acea noapte, după ce a fost informat de ofițerul de gardă că reclamantul se bătuse cu alți co-deținuți și că provocase un scandal, s-a dus la celula nr. 42 unde a putut constata că reclamantul era rănit la nas și că avea sânge pe mâini. După ce a încercat să discute cu el despre ceea ce s-a întâmplat, ordonase – ținând cont de starea reclamantului și de faptul că era noapte – să fie imobilizat la pat cu două cătușe în celula sa, cu grilajul închis. El a declarat că a instalat de asemenea un paznic în fața grilajului celulei pentru a asigura supravegherea. P.V. a menționat apoi că, deși regulamentul penitenciar prevede ca deținuții în arest provizoriu, precum reclamantul, să fie închiși în celule separate de deținuții condamnați prin decizie definitivă, această regulă comporta câteodată excepții din cauza suprapopulării închisorii și a diverselor situații specifice. A adăugat că din cauza comportamentului reclamantului față de alți deținuți aceasta a fost plasat în celulă cu deținuți condamnați definitiv.

125. Paznicul P.S., care transferase reclamantul în celula 42, a declarat că nu l-a pus în această celulă pentru a fi bătut de ceilalți deținuți. El a afirmat că era « un bolnav psihic », că, ținându-se cont de comportamentul său, a fost succesiv transferat în diverse celule. A subliniat că, atunci când reclamantul făcea o criză, sărea din pat și se dădea cu capul de grilajul celulei.

126. Paznicul S.A. a declarat că, la incidentul reclamantului cu « Sisi » și « Raj », el era de gardă. El a afirmat că nu avea dreptul să îl scoată pe reclamant din celulă atunci când acesta i-a cerut-o în noaptea incidentului, dar că, în revanșă, a raportat faptele constatate la comandantul-adjunct al închisorii, care apoi a calmat reclamantul.

127. Pe 27 febr. 1996, parchetul a audiat ca martor pe H.L., unul din co-deținuții din celula nr. 42 în momentul incidentului cu « Sisi » și « Raj ». El a declarat că în ianuarie 1995, pe când împărțea celula cu « Sisi » și « Raj », reclamantul a început într-o noapte să se roage în patul lui după ritul musulman. « Sisi » a luat atunci un baston din lemn și s-a pornit să-l lovească peste tot până ce bastonul s-a rupt în două. Apoi, reclamantul a cerut paznicului S.A. să îl transfere în altă celulă, dar acesta i-a răspuns că nu putea să o facă fără acordul superiorilor. Apoi, « Raj » și « Sisi », enervați că reclamantul cobora în permanență din pat, au început să-l lovească din nou cu un baston. În celulă era deschis un post de radio. Apoi, « Sisi » și « Raj » au lovit reclamantul cu pumnii și picioarele. Reclamantul a ripostat și a început să strige. Supraveghetorul S.A. a sosit după un timp și a întrebat ce se întâmpla. « Sisi » a răspuns că se ocupau « sa-l moaie » pe reclamant ca să nu mai facă în celula nr. 42 ceea ce făcuse în celelalte celule. Paznicul S.A. i-a dat apoi lui « Sisi » o pereche de cătușe și, cu ajutorul lui « Raj », l-au imobilizat pe reclamant în pat, cu mâinile prinse în cătușe.

Subliniind că reclamantul era în acel moment bătut foarte tare, el și-a continuat depoziția arătând că reclamantul a fost apoi detașat, la ordinul comandantului-adjunct P.V., și că acesta a

ordonat să îi fie din nou puse cătușele dacă mai făcea zgomot. El a declarat în sfârșit că din câte știe, nici o măsură nu a fost luată împotriva lui « Sisi » și a lui « Raj », și că aceștia nu au acționat, după părerea lui, la instigarea paznicilor de închisoare.

128. În februarie 1996, Parchetul militar din Oradea a cerut dosarul reclamantului de la închisoarea Oradea și informații privind diagnosticul medical al cărui subiect l-a constituit de la spitalul penitenciar Jilava.

129. Pe 14 martie, 15 mai și 26 iunie 1996, patru martori au fost audiați de Parchet în privința incidentului din noaptea de 12-13 ian. 1995.

130. Pe 26 iunie 1996, Parchetul militar Oradea a cerut laboratorului medico-legal al județului Bihor să efectueze o expertiză medico-legală, pentru a preciza natura rănilor pe care le prezenta reclamantul ca urmare a agresiunii sale, numărul de zile necesare pentru restabilirea sa și consecințele pe care acest incident le-a avut asupra stării sale de sănătate, mai ales dacă relele tratamente suferite au condus la pierderea unui sens sau a unui organ al reclamantului sau la o infirmitate fizică sau psihică permanentă.

131. Pe 27 iunie 1996, un medic legist al laboratorului medico-legal al județului Bihor a examinat reclamantul și i-a prescris examene medicale pe lângă serviciile de ortopedie, urologie, ORL și oftalmologie. Nu reiese din documentele de care dispune Curtea dacă aceste examene au fost efectuate sau nu.

132. Pe 11 iulie 1997, reclamantul fost din nou interogat de Parchetul militar din Oradea. În declarația sa, a spus ca a efectuat controale a stării sale de sănătate pe care i le-a prescris medicul la serviciile de urologie, ORL și de oftalmologie și că a depus rezultatele la laboratorul de medicină legală.

133. Pe 27 aug. 1997, laboratorul medico-legal al județului Bihor și-a prezentat raportul de expertiză, fondat pe examinarea reclamantului din 27 iunie 1996 și pe fișa sa medicală stabilită de medicii penitenciarului Oradea. În raportul menționat, medicul legist șef S.I., după ce a făcut mențiune că reclamantul nu a efectuat examenele care i-au fost prescrise pe 27 iunie 1996 la serviciile de urologie, ORL și oftalmologie, conchide că, pe 12/13 ian. 1995, reclamantul a suferit o fractură a coastei nr. 7 și un traumatism a piramidei nazale ca urmare a loviturilor primite cu un instrument dur. El a estimat că aceste leziuni au dus la o incapacitate temporară totală de optsprezece zile. Menționa că nici o stare de invaliditate permanentă nu a fost observată la reclamant.

134. Pe 12 febr., 19 martie, 21 aprilie, 23 iulie, 15 și 18 aug. 1997 respectiv, parchetul a audiat opt martori, printre care « Sisi » și « Raj ».

135. Deținutul « Sisi » confirmă că, în noaptea incidentului, reclamantul a fost lovit de un alt deținut cu un baston și că paznicul, după ce a privit prin fereastră nu a spus nimic și a plecat să-l caute pe comandantul-adjunct P.V. Acesta l-a legat pe reclamant cu o pereche de cătușe, cu mâinile la spate, și « l-a lasat jos pâna dimineața », când l-a dus la infirmerie. El a declarat că deținutul H. îl lovea la cap pe reclamant cu mânerul din lemn al măturii și că a sărit cu picioarele pe stomacul lui. A afirmat de asemenea că, după el, reclamantul simula nebunia și a adăugat că culpabilitatea comandantului-adjunct P.V. decurgea, după el, din faptul că transferase reclamantul în celula lui « Raj », căruia îi ceruse să aibă grijă de reclamant. Ori « Sisi » sublinia că celula lui « Raj » era cunoscută în închisoarea Oradea ca fiind o celulă de deținuți primejdioși, « Raj fiind omul lui P.V. ».

El a negat că reclamantul ar fi petrecut o zi și o noapte pe sol, într-o baltă de sânge, că cei care lucrau în penitenciar ar fi sugerat deținuților să îl lovească sau că radioul ar fi fost deschis în timp ce reclamantul era agresat.

136. Deținutul « Raj » a declarat că ceruse comandantului-adjunct P.V. să nu transfere reclamantul în celula sa, căci erau acolo doi deținuți periculoși și că reclamantul parea nebun. A subliniat ca a cerut ca reclamantul să fie transferat din celula sa de teamă că ceilalți deținuți nu îi vor suporta prostiile, dar a afirmat că P.V. i-a răspuns că, orice s-ar întâmpla, nu ar fi din vina sa. El a povestit că, în seara incidentului, reclamantul s-a pus pe urlat și să îi lovească pe ceilalți co-deținuți, care au ripostat și au încercat să îl imobilizeze. Ei au cerut apoi o pereche de cătușe paznicului și l-au legat de pat până dimineața. El a declarat că nimeni nu a lovit reclamantul cu un corp dur și că dimineața, atunci când comandantul-adjunct P.V. a venit în celula sa, reclamantul i-a cerut să îl scoată de acolo. P.V. l-a supus apoi unui test psihologic pentru a vedea dacă reclamantul era cu adevărat nebun.

El a negat că comandantul P.V. a dat ordin ca reclamantul să fie atașat pe ciment pentru ca să moară și ca să rămână într-o baltă de sânge timp de 24 de ore. El a negat de asemenea că a fost influențat de către paznici ca să-l lovească și a confirmat că P. V., comandantul-adjunct, i-a spus în dimineața de după incident să nu-și facă griji pentru că, oricum, responsabilitatea incombă reclamantului.

137. Printr-o decizie din 20 oct. 1997, parchetul militar din Oradea a respins plângerea reclamantului împotriva paznicilor și deținuților « Sisi » și « Raj ». Reiese din această decizie că între lunile septembrie și decembrie 1994, reclamantul avusese un comportament exemplar în închisoare ; atunci a fost numit șef de celulă și recompensat de autoritățile penitenciare. Totuși, din luna decembrie, a devenit agresiv, motiv pentru care administrația penitenciară a trebuit să îl transfere în mai multe celule. Astfel, pe 12 ian. 1995, a fost transferat în celula 42 cu deținuții « Sisi » și « Raj ». În noaptea de 12-13 ian. 1995, paznicul S.A., constatând dezordine în celula reclamantului, a alertat direcția închisorii. Comandantul-adjunct V.P. a venit la închisoare unde a constatat că reclamantul îl agresase pe « Raj » și că, de atunci « Raj », « Sisi » și un al treilea tovarăș de celulă L.H., au răspuns lovindu-l la rândul lor pe reclamant. V.P. a restabilit ordinea și a ordonat ca reclamantul să fie culcat în patul lui și supravegheat până a doua zi dimineața, când a fost dus la infirmerie și rănilor i-au fost îngrijite. Parchetul a conchis că acuzațiile reclamantului împotriva celor care lucrau la închisoare nu erau fondate.

Cât despre co-deținuții reclamantului, Parchetul a confirmat că ei erau autorii leziunilor suferite de el. Pe baza raportului de expertiză de pe 27 aug. 1997 (paragraf 133 de mai sus), Parchetul a subliniat că rănilor făcute reclamantului nu i-au provocat nici o infirmitate, că nu i-au pus viața în pericol și că au antrenat o incapacitate temporară de 18 zile. A respins totuși plângerea reclamantului, pe motiv că nu a fost introdusă într-un termen de două luni impus de articolul 284 al Codului de procedură penală, citit în combinație cu articolul 180 al Codului penal privind infracțiunea de lovituri și alte violențe.

138. Pe 29 mai 1998, reclamantul a contestat decizia în fața Parchetului general (Secția parchetelor militare), solicitând redeschiderea urmării penale și stabilirea responsabilității penale a autorilor relelor tratamente la care a fost supus. El a subliniat mai ales că în privința complicității direcției închisorii rezulta clar din actele medicale stabilite de medici pe 12 și 17 ian. 1995, care prezentau că, în noaptea de 12-13 ian. 1995 și-ar fi auto-provocat traumatisme la nivelul capului și toracelui. El a relevat că documentele în chestiune erau false și că au fost redactate cu scopul de a crea impresia că decesul său eventual este o sinucidere.

Apoi s-a plâns că nu a primit tratamente medicale pe 11 ian. 1995, dată la care a fost rănit, până pe 13 ian. 1995, dată la care a fost dus la infirmerie și că, în plus, în acest interval, a fost mobilizat cu cătușe în celula în care se găseau agresorii săi. El invocă în plus că nu a primit un tratament adecvat chiar și după ce a fost dus la infirmerie, pe 13 ian 1995, dar subliniind că nu o

putea demonstra.

El se plângea din nou că a fost transportat într-un vagon de marfă la spitalul penitenciar Jilava, în ciuda gravității stării sale de sănătate, la secția de psihiatrie și nicidecum la cea de chirurgie, așa cum cereau rănilile sale. Punea în evidență că nu a beneficiat nici acolo de un tratament medical adecvat, nefiind internat la secția de chirurgie și fiind trimis, după câteva zile de internare, la închisoarea Oradea, în același vagon penitenciar ca la dus.

El solicita din nou o expertiză medicală din partea institutului de medicină legală din București și cerea mai ales un examen tomografic.

139. Curtea nu a fost informată în privința emiterii acestei plângeri și nici de eventuale acte de procedură la care Parchetul general ar fi procedat după 29 mai 1998 (paragrafele 9-12 de mai sus).

5. Vizitele făcute reclamantului în închisoare de către soția sa

140. După spusele reclamantului, între 13 și 17 ian. 1995, administrația închisorii Oradea, invocând faptul că reclamantul ar fi suferit o depresie nervoasă, a interzis soției să îi facă vizite, pentru a fi ascunse rănilile pe care « Sisi » și « Raj » i le-au făcut cu concursul paznicilor.

Reclamantul nu a primit de asemenea nici coletul pe care soția le-ar fi depus la închisoare în acea perioadă, conținând 200 mărci germane și medicamente pentru a-și îngriji afecțiunile stomacului și litiaza biliară.

141. Reiese dintr-o scrisoare datată 31 mai 2001, adresată de Direcția instituțiilor penitenciare către agentul Guvernului român ca răspuns la o cerere pentru informații a acestuia, că registrele închisorii Oradea arată că reclamantul a primit vizita soției sale pe 4 ian. 1995, dată la care i s-a înmânat un colet cu alimente de 5 kg. și că a primit un alt colet al aceluiași expeditor pe 21 ian. 1995.

C. Acțiune în daune-interese pentru detenție ilegală

142. Pe 18 nov. 1999, reclamantul a citat Statul, reprezentat de Direcția generală a finanțelor publice, în fața tribunalului județean Timiș. Pe baza articolelor 504 și 505 combinate ale Codului de procedură penală (« C.P.P. »), așa cum sunt interpretate de o decizie a Curții Constituționale din 10 martie 1998, și pe art. 5 §§ 1-5 al Convenției, el cerea două miliarde de lei de daune pentru arestarea sa preventivă din 5 iulie 1994 – 6 aprilie 1995, considerată abuzivă și ilegală prin decizia definitivă din 6 aprilie 1995 (paragraf 29 de mai sus). El pune în evidență mai ales că, în perioada incriminată, a suferit agresiuni care i-au cauzat multiple fracturi craniene și costale.

143. Prin hotărârea din 7 iulie 2000, tribunalul a respins acțiunea sa ca prematură, pe motiv că procedura angajată era încă pe rol în fața jurisdicțiilor interne.

144. Printr-o hotărâre din 23 nov. 2000, Curtea de apel Timișoara a primit apelul reclamantului și, anulând hotărârea din 7 iulie 2000, a retrimis dosarul la același tribunal pentru o nouă judecată. Curtea de apel a judecat că daunele interese pe care reclamantul le solicitase derivau din detenția sa, considerată ilegală și că, atunci, circumstanța prin care urmărirea penală împotriva reclamantului este încă în curs nu era pertinentă în speță. Curtea de apel a conchis că pe nedrept judecătoria respinsese acțiunea reclamantului ca fiind prematură.

145. La o dată neprecizată, procedura a fost reluată în fața tribunalului Timiș. La audierea din 30 martie 2001, Statul a cerut tribunalului să respingă acțiunea reclamantului ca fiind prescrisă. El a subliniat că pe baza articolului 504 § 2 al C.P.P., acțiunea în reparație a prejudiciilor putea fi introdusă într-un termen de un an de la data deciziei definitive de achitare sau de neurmărire. El estima apoi că în speță, numitul termen a început să se scurgă din 26 nov. 1996, data la care decizia curții de apel Oradea din 6 aprilie 1995, constatând ilegalitatea arestului preventiv al

reclamantului, devenise definitivă. Ori, se pune în evidență faptul că reclamantul introdusese acțiunea pe 18 nov. 1999, adică la trei ani după data acestei decizii care îi fusese favorabilă. Reclamantul a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 504 § 2 și 505 § 2 al C.P.P. și a cerut retrimiteră cauzei în fața Curții Constituționale.

146. Prin hotărârea din 27 aprilie 2001, tribunalul a retrimis dosarul la Curtea Constituțională pentru ca aceasta să se pronunțe pe excepția ridicată de reclamant.

147. Pe 20 sept. 2001 Curtea Constituțională a primit partea de excepție pusă în chestiune în privința articolului 504 § 2 al C.P.P., judecând că această dispoziție era neconstituțională în măsura în care ea limita cazurile care permit să fie angajată responsabilitatea Statului pentru erori judiciare comise în procesele penale.

Curtea Constituțională a respins totuși excepția de neconstituționalitate a art. 505 § 2 al C.P.P., în termenii următori:

« nici normele constituționale în vigoare, nici tratatele internaționale la care România este parte nu garantează imprescribilitatea dreptului persoanelor lezate printr-o detenție ilegală de a introduce o acțiune în reparație a prejudiciilor lor, nici un termen limită în care acest drept să poată fi exercitat. (...) Termenul de un an, prevăzut de art. 505 § 2 al C.P.P., este un termen rezonabil de prescriere a dreptului de a acționa, care asigură persoanei condiții optime pentru a exercita o acțiune în justiție, pentru a obține o reparație integrală».

148. Prin hotărârea din 18 ian. 2002, judecătoria Timiș a respins acțiunea reclamantului ca fiind prescrisă. S-a decis că termenul de prescriere de un an prevăzut de art. 505 § 2 al C.P.P. s-a derulat în speță din 26 nov. 1996, dată la care decizia Curții de apel din Oradea, constatând ilegalitatea arestării preventive a reclamantului, a devenit definitivă. Ori, acțiunea reclamantului fiind introdusă pe 18 nov. 1999, tribunalul a considerat-o tardivă.

149. Deși această hotărâre este susceptibilă de apel, reclamantul nu a exercitat această cale de recurs, considerând că, ținându-se cont de deciziile contradictorii ale tribunalelor naționale, nu avea nici o șansă să obțină câștig de cauză. Hotărârea din 18 ian. 2002 a devenit astfel definitivă, înainte chiar de a fi atacată pe calea recursului ordinar.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Dispoziții pertinente în materie de arestare preventivă și de prelungire a acesteia

150. Articolele pertinente din Codul de procedură penală (C.P.P.) sunt următoarele :

Articolul 136 privind scopul și categoriile măsurilor preventive

„În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu închisoarea, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal și pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, (...) se poate lua față de acesta una din următoarele măsuri

preventive(...) 1c) arestarea preventivă(...). Măsura prevăzută de articolul 136 § 1c) poate fi adoptată de procuror sau de un tribunal”.

Articolul 137 privind cuprinsul actului prin care se ia măsura preventivă

„Actul prin care se ia măsura preventivă trebuie să arate fapta care face obiectul învinuirii, textul de lege în care acesta se încadrează, pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită și temeiurile concrete care au determinat luarea măsurii preventive”.

Articolul 143 privind reținerea

„Organul de cercetare penală poate lua măsura reținerii dacă sunt probe sau indicii temeinice că ea a comis o faptă prevăzută de legea penală(...).Sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauză rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit fapta”.

Articolul 146 privind arestarea învinuitului

„Când sunt întrunite condițiile prevăzute de articolul 143 și există în mod corespunzător vreunul din cazurile prevăzute în articolul 148 din Codul penal, procurorul poate ordona, din oficiu sau la cererea organului de urmărire penală, măsura arestării suspectului, printr-o ordonanță motivată, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării ce nu poate depăși 5 zile”.

Articolul 148 privind arestarea preventivă a inculpatului

„Măsura arestării inculpatului poate fi ordonată de procuror dacă condițiile prevăzute de articolul 143 sunt îndeplinite și într-unul din următoarele cazuri(...) :

h) inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 2 ani și lăsarea sa în libertate ar prezenta un pericol pentru ordinea publică”

Articolul 149 privind durata arestării inculpatului

„Durata arestării preventive a inculpatului (ordonată de parchet) nu poate să depășească o lună, cu excepția cazurilor în care ea se prelungește conform căilor legale”.

Articolul 152 privind executarea mandatului de arestare

„Când măsura arestării a fost dispusă în lipsa inculpatului, mandatul de arestare este remis(...) organului de poliție pentru ca el să fie executat.

Organul de poliție procedează la arestarea persoanei arătate în mandat (...) și o conduce în fața autorității care a emis mandatul.

Dacă mandatul de arestare a fost emis de procuror, acesta menționează pe mandat data prezentării inculpatului și procedează îndată la ascultarea acestuia și se pronunță apoi prin rezoluției asupra arestării inculpatului. Dacă între timp, cauza a juns în fața instanței de judecată, procurorul va trimite pe arestat în fața instanței.

Președintele instanței procedează la ascultarea inculpatului și, dacă acesta din urmă ridică obiecții care necesită o soluție rapidă, fixează de îndată un termen de judecată”.

Articolul 155 privind prelungirea duratei arestării

„Durata arestării preventive a inculpatului poate fi prelungită în caz de necesitate numai motivată. Prolungirea duratei arestării provizorii poate fi ordonată de o instanță care este competentă să judece pe motivația acuzațiilor(...)”

Articolul 159 privind procedura prelungirii arestării provizorii de către instanță

„Completul de judecată va fi prezidat de președintele instanței sau de un judecător desemnat de acesta iar participarea procurorului este obligatorie.

Dosarul cauzei va fi depus de către procuror (la instanță) cu cel puțin 2 zile înainte de termen și va putea fi consultat de avocat la cerere. Inculpatul este adus în fața instanței, asistat de un avocat (...). Dacă instanța acordă prelungirea (duratei arestării) ea nu va depăși 30 de zile. Procurorul sau inculpatul pot să introducă un recurs împotriva hotărârii. Termenul de recurs este de 3 zile și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei care nu au fost prezenți. Recursul împotriva unei decizii de prelungire a duratei arestării provizorii nu este suspensiv de executare (...) Instanța poate acorda și alte prelungiri, fiecare neputând depăși 30 de zile”.

Articolul 300 privind controlul legalității arestării inculpatului

„ În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța este obligată să verifice din oficiu, la prima înfățișare,regularitatea actului de sesizare și a menținerii măsurii arestării inculpatului”.

B. Dispoziții și practici pertinente privind obținerea unei reparații în caz de arestare ilegală

151.Articolele pertinente din C.P.P. sunt :

Articolul 504

„1.Orice persoană care a fost condamnată printr-o decizie definitivă are dreptul la repararea de către stat a pagubeisuferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a stabilit prin hotărâre definitivă că ea nu a săvârșit fapta imputată ori că acea faptă nu există

2.Are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva căreia s-a luat o măsură preventivă, iar ulterior, pentru motivele arătate în alineatul precedent, a fost scoasă de sub urmărire sau a fost achitată”.

Articolul 505

„(...) 2. Acțiunea pentru reparație poate fi pornită într-un termen de un an de la rămânerea definitivă a hotărârii sau de la data ordonanței de scoatere de sub urmărire”.

Articolul 506

„Pentru obținerea reparației, persoana îndreptățită se poate adresa tribunalului în a cărui rază teritorială domiciliază, chemând în judecată civilă statul (...)”

152. Într-o decizie din 10 martie 1998, Curtea Constituțională a României, sesizată cu o excepție de neconstituționalitate pe articolul 504 § 1 din C.P.P., s-a pronunțat după cum urmează :

„Conform articolului 48 din Constituție statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare săvârșite în procesele penale. Rezultă că principiul responsabilității statului cu privire la persoanele care sunt victime ale unei erori judiciare într-un proces penal trebuie să fie aplicat la toate victimele ale unei astfel de erori(...). Curtea constată că organul legislativ nu a pus în concordanță dispozițiile articolului 504 din Codul de procedură penală cu cele ale articolului 48 paragraful 3 din Constituție(...) Ca urmare ținând cont de ceea ce articolul 504 din C.P.P. nu instituie decât două cazuri care permit angajarea răspunderii statului pentru erorile judiciare comise în procesele penale, rezultă că această limitare este neconstituțională, deoarece articolul 3 din Constituție nu permite o astfel de limitare”.

153. Articolul 1000 din Codul civil este redactată după cum urmează în părțile pertinente :

„(...)Stăpânii și cometenții sunt responsabili de prejudiciul cauzat de servitorii lor și prepuși în exercițiul funcțiilor cu care aceștia din urmă au fost însărcinați”.

C. Dispoziții privind rele tratamente suferite în detenție

154. Articolele pertinente din Codul penal sunt redactate după cum urmează:

Capitolul I : Infrațiuni contra vieții, integrității corporale și sănătate

Articolul 180 Lovirea sau alte violențe

„Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice sunt pedepsite cu închisoare de la o lună la trei luni sau cu amendă(...)

Lovirea sau actele de violență care au pricinuit o vătămare ce necesită pentru vindecare îngrijiri medicale timp de 20 de zile sunt pasibile cu o pedeapsă cu închisoarea între 3 luni și doi ani de închisoare sau cu amendă (...)

Acțiunea penală este declanșată de o plângere prealabilă făcută de partea vătămată(...)

Articolul 182 Vătămare corporală gravă

„Fapta prin care s-a pricinuit integrității corporale sau sănătății o vătămare care necesită pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile sau care a pricinuit vreuna dintre următoarele consecințe : : pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică sau psihică (...) este pasibilă cu o pedeapsă cu închisoarea de la 2 la 7 ani”.

Articolul 174 Omorul voluntar

„Omorul se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi. Tentativa se pedepsește”.

Capitolul II : Infrațiuni care împiedică exercitarea justiției

Articolul 267 Supunerea la rele tratamente

„Supunerea la rele tratamente a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere sau executare (...) este pasibilă de o pedeapsă cuprinsă între 1 și 5 ani de închisoare”.

Articolul 267 Tortura

„Fapta prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice sau psihice, în scopul obținerii(...) unor informații sau a unor mărturisiri, de a fi pedepsită pentru o faptă pe care a comis-o sau este bănuită că ar fi comis-o, să o intimideze sau să se facă presiuni asupra ei pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, când o astfel de durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un reprezentant al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează în virtutea unui titlu oficial , la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al unei astfel de persoane este pasibilă de o pedeapsă de la 2 la 7 ani de închisoare(...) Tentativa se pedepsește(..)”.

155. Articolele pertinente din C.P.P. sunt redactate după cum urmează :

Articolul 279 privind procedura plângerii prealabile

„Punerea în mișcare a acțiunii penale se face pe baza plângerii prealabile a unei persoane vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere. Plângerea prealabilă trebuie adresată : a) instanței de judecată, în cazul infracțiunilor prevăzute de articolul 180 (...) din Codul penal, dacă este cu autor cunoscut (...)”.

Articolul 284 privind termenul de introducere a plângerii

„În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plângere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă într-un termen de două luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul”.

156. Dispozițiile pertinente privind posibilitatea pentru parte de a cere o expertiză medico-legală a stării sale de sănătate sunt redactate astfel :

1. Decret nr.446 din 25 mai 1966 privind organizarea instituțiilor și a serviciilor medico-legale

Articolul 2

„Instituțiile medico-legale sunt Institutul de cercetări științifice medico-legale „Prof.dr Mina Minovici”, în subordinea Ministerului sănătății și filialele acestui institut. O comisie superioară medico-legală ca și comisii de control și de avizare a actelor medico-legale acționează în cadrul Institutului și a filialelor sale”.

Articolul 6

„Insitulul de cercetări științifice „Prof.dr.Mina Minovici” și filialele sale efectuează (...) expertize medico-legale la cererea organelor de drept abilitate, în caz de omor, de lovituri și răni (...), de deficiențe în asistența medicală ca și pentru orice alte lucruri medico-legale prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentului decret”.

2. Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 446 din 25 mai 1996

Articolul 12

„Serviciile medico-legale au atribuțiile următoare : (...) c) efectuează la cererea persoanelor interesate expertize medico-legale(...)”.

ÎN DREPT

I. ÎNCĂLCAREA INVOCATĂ DE ARTICOLUL 3 DIN CONVENȚIE

157. Reclamantul invocă o încălcare a articolului 3 din Convenție care spune astfel :

„Nimeni nu poate fi supus la tortură nici la pedepse sau tratamente inumane sau degradante”

158. Curtea arată că această cerere a reclamantului arată, pe de o parte, relele tratamente suportate de el în timpul detenției în închisoarea din Oradea și la spitalul din Jilava și, pe de altă parte, caracterul anchetei făcute de autorități pe subiectul acestor așa zise tratamente.

I. Invocarea relelor tratamente suportate de reclamant la închisoarea din Oradea și la spitalul penitenciar din Jilava

A. Argumentele părților

a) Reclamantul

159. Reclamantul arată că invocarea de către Guvern a episodului internării sale în 1992, la spitalul de psihiatrie din Timișoara constituie mai degrabă un pretext folosit pentru discreditarea sa în fața Curții și că, în orice situație, acest lucru nu dovedea că el suferea de o boală psihică în timpul agresiunii sale de colegii de celulă.

160. Reiterând invocările pe care le-a formulat în fața Parchetului militar din Oradea (paragraful 116 de mai sus), reclamantul estimează că a fost torturat de „Sisi” și de „Raj” și subliniază că rezultă clar complicitatea conducerii penitenciarului din Oradea din actele medicale stabilite de medicii din data de 12 și 17 ianuarie 1995 (paragrafele 102 și 198 de mai sus) care demonstrează că, în noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1995 el și-ar fi făcut singur traumatisme la cap și la torace. După părerea reclamantului, documentele despre care se face vorbire ar fi false și ar fi fost redactate în scopul ascunderii eventualei sale morți. Reclamantul invită deci Curtea să examineze motivul pentru care Guvernul român nu a făcut nici un comentariu privind subiectul asupra acestor documente medicale, care dovedesc în mod clar complicitatea medicilor din închisoare.

161. Referindu-se mai ales la condițiile internării sale la infirmeria închisorii și a spitalului penitenciarului Jilava, reclamantul estimează că faptul de a fi fost obligat să împartă același pat cu un deținut bolnav de HIV și de a fi împiedicat, de-a lungul a mai multor luni, atunci când se găsea la infirmerie să-și facă plimbările în curtea închisorii, constituie, de asemenea, tratamente în contradicție cu articolul 3 din Convenție.

162. Reclamantul subliniază, în sfârșit, că urmare a agresiunii sale în închisoare și de lipsa unui

tratament medical potrivit pentru rănilor sale, el a rămas cu sechele de tulburări de vedere și de auz și dureri de cap, și de la punerea sa în libertate a suportat mai multe intervenții chirurgicale.

b) Guvernul

163. Guvernul subliniază importanța în cauză, ca invocările reclamantului să fie analizate de Curte în contextul foarte delicat legat de starea de sănătate psihică a sa. Guvernul relevă că, în această privință, reclamantul a fost internat din 3 până la 13 august 1992 la clinica de psihiatrie din Timișoara cu diagnosticul de „episod psihotic atipic” și că, în fișa de observație medicală medicii au consemnat că el „avea idei de persecuție „ (paragraful 101 de mai sus). Guvernul este de părere că doar afirmațiile reclamantului care au fost dovedite sau care nu au fost contrazise de alte mijloace de probe pot fi luate în considerare.

i) Asupra naturii leziunilor suportate de reclamant și imputabilitatea personalului din penitenciar

164. Guvernul reclamat contestă faptul că reclamantul a fost supus unor tratamente în contradicție cu articolul 3 din Convenție de către autorități. În mod subsidiar, el invocă că tratamentele suportate de reclamant nu pot fi în nici un caz interpretate ca acte de tortură.

165. Fiind vorba de răni suferite de reclamant la capătul incidentului cu colegii de celulă, Guvernul subliniază că, contrar celor invocate de reclamant și așa cum rezultă din actele medicale depuse la dosar, acesta din urmă nu a suferit decât o fractură a coastei nr.7 și a piramidei nazale și echimoze la ochi. Guvernul consideră că, dacă reclamantul ar fi suferit mai multe traumatisme care nu rezultă din actele medicale prezentate, ar fi putut să le dovedească prin intermediul unei expertize medicale a stării sale de sănătate în condițiile decretului nr. 446/1996 și a regulamentului său de aplicare, aprobate de decizia nr.1085/1996 a Consiliului de miniștri, în virtutea cărora are posibilitatea să aleagă să ceară o astfel de expertiză (paragraful 156 de mai sus).

166. Pe de altă parte, Guvernul subliniază că rezultă cu certitudine din actele din dosar că gardienii nu au fost implicați în declanșarea conflictului, nici în loviturile date reclamantului. Invocând hotărârea Assenov c. Bulgariei din 28 octombrie 1998 (Culegere de hotărâri și decizii 1998-VIII, p.3290 § 100), Guvernul relevă că reclamantul nu a probat nici faptul că gardienii l-au supus la rele tratamente, nici că ei au încurajat în vreun fel acte de violență a co-deținuților împotriva sa.

167. Fiind vorba despre invocarea reclamantului conform căreia el ar fi fost imobilizat pe ciment de comandantul-adjunct P.V. timp de aproape 48 de ore, este imposibil, după părerea Guvernului, ca reclamantul să fi fost legat cu cătușe într-o astfel de perioadă de timp, deoarece incidentul a avut loc în noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1995 și reclamantul a fost examinat de un medic la data de 13 ianuarie 1995, dimineața. Guvernul subliniază că este vorba în realitate, conform probelor din dosar, de o perioadă de doar 5 ore, care se întind în noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1995 – de la ora 1 dimineața, când reclamantul a fost imobilizat, până la ora 5,30 când acesta a fost transportat la infirmerie.

168. După părerea Guvernului, faptul de a atașa o persoană de pat cu cătușe pentru o perioadă atât de lungă ca cea invocată de reclamant, să fie 48 de ore, ar fi trebuit să producă persoanei în cauză leziuni specifice. Ori, Guvernul relevă că la examinarea medicală din 13 ianuarie 1995,

nici o leziune caracterizând imobilizarea cu cătușe nu a fost depistată la reclamant.

169.Faptul că în noaptea respectivă însuși comandantul-adjunct al închisorii s-a deplasat la închisoare din pricina incidentului în cauză care s-a produs în celula reclamantului dovedește, după părerea Guvernului intenția personalului penitenciarului să acționeze în vederea restabilirii ordinii în închisoare.

170. Mai mult, Guvernul subliniază că autoritățile penitenciarului au luat toate măsurile necesare pentru împiedicarea unui astfel de conflict, reclamantul fiind transferat, în mai multe rânduri, dintr-o celulă în alta în vederea precisă, de a preveni incidentele dintre reclamant și co-deținuții.

ii.Tratamentul medical acordat reclamantului

171.Guvernul estimează ca fiind adecvat tratamentul medical de care reclamantul a beneficiat în timpul detenției sale.. Trebuie apreciat că după incidentul din noaptea dinspre 12 spre 13 ianuarie 1995 reclamantul a fost condus chiar din dimineața zilei de 13 ianuarie la spitalul departamental din Oradea pentru investigații medicale specializate și a fost dus din nou în data de 20 și 23 ianuarie pentru a putea beneficia de îngrijiri medicale adecvate pe care nu le-ar fi putut primi la infirmeria închisorii

172.Guvernul adaugă că numai în acest scop, și anume a da reclamantului îngrijiri medicale adecvate pe care nu le-ar fi putut primi pe plan local în scopul precis ca accesul gardienilor în serviciile de psihiatrie nu este permis cu arme, că reclamantul a fost transferat la spitalul penitenciarului de la Jilava. Printre altele, acest transport a fost făcut la zece zile după incident, când nu a mai fost vorba de a-i pune viața în pericol.

173.Guvernul subliniază apoi că îngrijirile medicale de care reclamantul a beneficiat la spitalul penitenciarului au avut ca efect ameliorarea stării sale de sănătate și că, odată reîntors la Oradea, el a fost din spitalizat la infirmeria închisorii.

174.Guvernul relevă că în orice caz ar fi fost ușor reclamantului de a dovedi, pe baza unei expertize medico-legale de tipul celei menționate la paragraful 164 de mai sus, că problemele sale de sănătate actuale decurg din tratamentul pretins inadecvat din timpul detenției.

iii.Condițiile de internare la infirmeria și la spitalul din Jilava

175.Guvernul subliniază că pe timpul întregii durate de spitalizare a reclamantului la infirmeria închisorii el a beneficiat de plimbări zilnice, în condițiile descrise la paragraful 99 de mai sus.

176.El relevă, printre altele că, în timpul cât a stat reclamantul la Jilava, spitalul nu era suprapopulat, astfel încât reclamantul nu a trebuit să împartă un pat cu un alt deținut.

Subliniază, de asemenea, că registrele cu persoanele care au fost internate în aceeași perioadă ca reclamantul nu conțin persoane internate contaminate cu HIV.

B. Aprecieri ale Curții

177.Curtea notează că această ramură a plângerii pe care reclamantul o extrage din articolul 3 din Convenție pune, în cauză, două întrebări distincte, strâns legate între ele : cea, mai întâi, a

realității și a gravității tratamentelor incriminate ; cea, apoi, a imputabilității autorităților statului reclamat.

a. Faptele invocate și gravitatea tratamentelor incriminate

178. Curtea notează că faptele în cauză sunt disputate de părți. Conform reclamantului, doi co-deținuți l-au bătut cu sălbăticie, la ordinul gardienilor, în noaptea de 10 spre 11 ianuarie 1995, apoi un gardian l-a legat sub pat cu cătușe timp de 48 de ore. Reclamantul pretinde că a suferit mai multe fracturi ale cutiei craniene, ale toracelui și coloanei vertebrale.

179. Conform Guvernului incidentul cu „Sisi” și „Raj” a avut loc în noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1995. Reclamantul a fost apoi imobilizat la ordinul comandantului-adjunct al închisorii până în zori, când spre ora 5 dimineața el a fost transportat la infirmerie unde a beneficiat de îngrijiri adecvate. Singurele răni descoperite de specialiști pe reclamant au fost echimoze la ochi, o fractură a vertebrei nr.7 și o alta la piramida nazală.

180. Curtea reamintește mai întâi că pentru a intra sub incidența articolului 3 de rele tratamente trebuie atins un nivel de gravitate. Aprecierea acestui minim de gravitate este relativ prin însăși esența ei ; ea depinde de ansamblul circumstanțelor proprii cauzei, cum ar fi durata tratamentului sau efectele sale psihice sau psihologice și, într-o oarecare măsură, de sexul, de vârsta și de starea de sănătate a victimei. Atunci când un individ se găsește arestat, folosirea forței fizice față de el atunci când comportamentul său nu necesită acest lucru aduce atingere demnității umane și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului garantat fundamental de articolul 3 (Tekin c. Turciei, hotărârea din 9 iunie 1998, Culegerea 1998-IV, pp.1517-1518, § 52 și 53 și Labita c. Italiei).

181. Invocările privind relele tratamente trebuie să fie prezentate în fața Curții prin elemente de probă adecvate (a se vedea mutatis mutandis, hotărârea Klaas c. Germaniei din 22 septembrie 1993, seria A). Pentru stabilirea faptelor invocate Curtea se servește de criteriul probei „dincolo de orice dubiu rezonabil” ; o astfel de probă poate rezulta într-un fascicol de indicii sau de presupuneri care nu sunt de înlăturat, destul de grave, precise și concordante (Irlanda c. Marea Britanie, hotărâre din 18 ianuarie 1978, seria A, Aydin c. Turciei, hotărârea din 25 septembrie 1997 și Selmouni c. Franței).

182. Fiind vorba despre invocările reclamantului conform cărora a fost obligat în timpul spitalizării la Jilava să împartă același pat cu un deținut bolnav de HIV și că a fost împiedicat, pe parcursul a mai multor luni, atunci când se găsea la infirmerie să efectueze plimbările în curtea închisorii, contestate de Guvern, Curtea estimează că, în lipsa oricărui element de probă care să susțină aceste invocări nu s-a dovedit că reclamantul a fost supus la astfel de tratamente.

183. Curtea relevă că nici un element nu s-a produs în plus, că reclamantul a suferit fracturi de craniu, ale toracelui și a coloanei vertebrale la sfârșitul incidentului cu co-deținuții din celula sa, că el a pierdut cu această ocazie o unghie de la deget și de la degetul mare de la picior sau că relele tratamente a căror victimă a fost sau acestea au avut efecte durabile asupra stării sale de sănătate, așa cum pretinde.

184. În consecință, Curtea judecă că, în cadrul prezentei plângeri reclamantul a suferit lovituri și răni în timpul detenției sale provizorii, atunci când se găsea sub controlul gardienilor și a administrației penitenciarului. Rapoartele medicale stabilite de practicieni atestă multitudinea și intensitatea loviturilor aduse reclamantului în timpul incidentului cu co-deținuții din celulă care

au condus la echimoze bilaterale la ochi, o fractură a piramidei nazale și o alta la coasta nr.7 a reclamantului.

Ori, după părerea Curții este vorba de elemente de fapte clare care, ele singure, sunt destul de serioase pentru a conferi faptelor incriminate caracterul de tratament inuman și degradant interzise de articolul 3 din Convenție.

186. Curtea relevă printre altele că tratamentul în cauză este agravat de mai multe circumstanțe.

Mai întâi, Curtea notează că nu a fost contestat faptul că reclamantul a fost imobilizat la ordinul comandantului-adjunct al închisorii cu cătușe, după incidentul cu „Sisi” și „Raj” și în aceeași celulă cu persoanele care l-au agresat pe reclamant. Curtea observă printre altele, că reclamantului i s-ar fi aplicat un bandaj toracic pentru tratarea fracturii sale (paragraful 105 de mai sus), nu rezultă nici o probă că un astfel de bandaj i-a fost efectiv aplicat (paragraful 106 și 111 de mai sus). Mai mult Curtea relevă că doar la circa 10 zile după incidentul care i-a cauzat reclamantului fracturile de coastă și a piramidei nazale, acesta din urmă a fost transportat într-un vagon penitenciar, pe durata a mai multor zile și câteva sute de kilometri de la locul detenției, în condiții pe care Guvernul nu le-a contestat, și toate acestea deși reclamantului i s-au prescris medicamente pentru a se odihni (paragraful 105 in fine). Curtea notează, că rezultă din probele furnizate de reclamant că nu i s-a făcut un consult chirurgical și a fost tratat după spitalizare la spitalul penitenciarului de la Jilava (paragraful 111 și 112 de mai sus).

187. În lumina celor care urmează și ținând cont de ansamblul elementelor supuse examinării Curtea concluzionează că aceste tratamente suportate de reclamant pe durata detenției sale, așa cum au fost ele stabilite la paragraful 185 și 186 de mai sus sunt în contradictoriu cu articolul 3 din Convenție. Rămâne a se ști dacă autoritățile statului reclamat pot fi trase la răspundere.

b.Responsabilitatea autorităților : supravegherea deținutului

188. Curtea notează că Guvernul respinge orice responsabilitate fie că este sub forma unei greșeli de serviciu sau orice fel de neglijență. Bazându-se pe mai multe mărturii Guvernul conchide că autoritățile nu au fost implicate în declanșarea conflictului dintre deținuți și că acestea au luat măsurile necesare pentru împiedicarea ca ele să nu se producă.

189. În această privință, Curtea reamintește în primul rând că articolul 3 din Convenție consacrată uneia din valorile fundamentale ale societăților democratice și cu acest titlu, interzice în termeni absoluți tortura și pedepsele ca și tratamentele inumane și degradante (Aydin c. Turciei, hotărârea din 25 septembrie 1997, Culegerea 1997-IV, 81). El constrânge autoritățile statelor contractante nu numai să se abțină să provoace astfel de tratamente dar și să ia măsuri preventive de ordin practic necesare protecției integrității fizice și a sănătății persoanelor private de libertate (Mouisel c.Franței ; Keenan c. Marii Britanii). În acest timp trebuie interpretată această obligație într-un mod de a nu impune autorităților o povară insuportabilă sau excesivă (cf.mutatis mutandis, Tanribilir c.Turciei, nepublicată).

190. Pentru Curte având în vedere natura dreptului protejat de articolul 3, este suficient unui reclamant de a arăta că autoritățile nu au făcut totul pentru a putea aștepta de la ele că pot împiedica materializarea unui risc anumit și imediat pentru integritatea fizică și nu pot spune că nu au avut cunoștiință sau ar putea avea cunoștiință de aceasta. Este vorba aici de o problemă al cărui răspuns depinde de ansamblul circumstanțelor cauzei (mutatis mutandis, Keenan, mai

sus citată). Incumbă de acum înainte Curții să determine dacă în circumstanțele speței autoritățile a ar fi putut ști că reclamantul risca să fie supus unor rele tratamente din partea altor deținuți și în cazul afirmativ, dacă ele au luat în interiorul puterii lor, măsurile care, dintr-un punct de vedere rezonabil, ar fi putut evita un astfel de risc.

191. În cauză Curtea observă că în fișa medicală a reclamantului făcută în momentul încarcerării sale la penitenciarul din Oradea, medicul închisorii a relăsat că el suferea de „psihopatie paranoică” (paragraful 22 de mai sus). La fel, se desprinde din faptele speței că în mai multe rânduri reclamantul a intrat în conflict cu colegii de celulă, motiv pentru care el a fost succesiv transferat de la o celulă la alta (paragraful 88, 125 și 137 de mai sus). Mai mult Curtea notează că în ajunul incidentului cu „Sisi” și „Raj” reclamantul a fost examinat la spitalul de neurologie și de psihiatrie din Oradea de un neuropsihiatru care setima că acesta suferea de o depresie nervoasă cu tulburări de comportament și recomanda punerea sa sub observație (paragraful 102 de mai sus in fine).

192. Curtea concluzionează că autotirările interne ar fi putut să prevadă într-un mod rezonabil, pe de o parte că detenția putea să accentueze într-o oarecare măsură sentimentul său de descurajare, inerent tuturor măsurilor privative de libertate ca și irascibilitatea pe care a manifestat-o mai înainte cu privire la unul din deținuții din celulă. Totuși Curtea estimează că o supraveghere crescută a reclamantului era necesară.

193. Ori, Curtea subscrie, în primul rând, la argumentul ridicat de reclamant în fața parchetului militar Oradea, după care transferarea sa în celula 42, cu recidiviști și deținuți condamnați prin decizie definitivă, pe când era încă în arest preventiv, era contrară legislației naționale în materie de executare a pedepselor. În această privință, Curtea relevă de altfel că reclamantul a fost agresat imediat după transferarea sa în celula 42 care, după elementele din dosar, pare să fie cunoscută în închisoarea din Oradea ca fiind « celulă de deținuți periculoși » (paragrafele 135 primul alineat in fine și 136 de mai sus).

194. În al doilea rând, Curtea notează că elementele dosarului arată că paznicul S.A. nu a intervenit prompt pentru a-l scoate pe reclamant din celulă în chestiune la incidentul cu « Sisi » și « Raj », sau pentru a face să înceteze faptele deținuților împotriva acestuia. Curtea relevă declarația pe care paznicul a făcut-o în fața Parchetului, după care nu avea dreptul să intervină astfel (paragraful 126 de mai sus). Curtea notează de asemenea că mai multe depoziii adunate de Parchet arătau de asemenea, într-un mod deosebit de frapant, refuzul paznicului de a interveni imediat pentru a apăra reclamantul (paragrafele 127 și 135 de mai sus). Curtea reține că, în sfârșit, chiar după incidentul cu cei doi co-deținuți, reclamantul a fost lăsat de paznici în aceeași celulă cu agresorii lui, imobilizat în plus.

195. În aceste circumstanțe, Curtea conchide că autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a proteja integritatea fizică a reclamantului în cadrul datoriei lor de a supraveghea persoanele private de libertate și a împiedica să fie aduse atingeri integrității lor fizice.

196. Ca urmare, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției la acest cap de acuzare.

2. Privind caracterul adecvat sau nu al investigațiilor conduse de autoritățile interne

A. Argumentele părților

197. Reclamantul a subliniat că la încheierea procedurii angajate pentru rele tratamente, nici o responsabilitate nu a fost recunoscută de Parchet împotriva paznicilor de închisoare care au încercat să-l « lichideze » cu concursul lui « Sisi » și « Raj ».

198. Guvernul notează că la 24 iulie 1995 reclamantul a făcut o plângere pentru prima oară pentru rele tratamente împotriva co-deținuților din celulă și gardienii închisorii. Trebuie să reamintim apoi că această plângere penală a condus la o anchetă penală completă în fața Parchetului militar din Oradea, cu care ocazie s-au identificat autorii faptelor reproșate de reclamant, responsabilitățile neputând totuși să fie asumate ținând cont că reclamantul nu a sesizat tribunalul competent în termenul de două luni așa cum cere articolul 180 din Codul penal combinat cu articolul 284 din C.P.P.

Mai ales, Guvernul relevă că procurorul însărcinat cu ancheta a interogat toate persoanele implicate în incident sau care ar fi putut furniza informații privind faptele care au condus la rănirea reclamantului. Menționează de asemenea că procurorul a ordonat, la cererea reclamantului, o expertiză medicală a stării de sănătate a acestuia și a anexat la dosarul de anchetă toate extrasele de registre medicale ale închisorii privind reclamantul.

B. Aprecierea Curții

199. Curtea amintește că, atunci când un individ afirmă, într-un mod care poate fi apărat, că a suferit, din partea poliției sau a altor servicii comparabile ale Statului, tratamente contrare art. 3 al Convenției, această dispoziție, combinată cu datoria generală impusă de stat prin art. 1 de « a recunoaște oricărei persoane care ține de jurisdicția sa drepturi și libertăți definite (...) [în] Convenție », cere, implicit, să aibă loc o anchetă oficială efectivă. Această anchetă, după exemplul celei cerute de art. 2., trebuie să poată duce la identificarea și pedepsirea responsabililor. Dacă nu se face astfel, în ciuda importanței sale fundamentale, interzicerea legală generală a tratamentelor inumane sau degradante ar fi ineficientă în practică, și ar fi posibil în anumite cazuri ca agenții ai Statului să încalce, bucurându-se de imunitate, drepturile celor supuși controlului lor (Labita, citată, § 131; Assenov, citat, § 102).

În materie, Curtea amintește de asemenea că a declarat în hotărârea sa Ilhan c. Turciei din 27 iunie 2000 : « (...) exigența, care decurge din art. 13 al Convenției și în virtutea căreia orice persoană care are o plângere ce poate fi apărută împotriva încălcării art. 3 trebuie să dispună de un recurs efectiv, furnizează în general reclamantului o reabilitare și garanțiile procedurale necesare împotriva abuzurilor ce pot fi comise de agenții Statului. (...) problema de a ști dacă este potrivit sau necesar, într-o cauză dată, să se constate o încălcare procedurală a art. 3 va depinde de circumstanțele particulare ale speței » ([GC], no 22277/93, § 92, CEDO2000-VII).

200. Curtea observă că o anchetă a avut într-adevăr loc în prezenta cauză ca urmare a plângerii formale depuse de reclamant pe 24 iulie 1995. Este vorba deci despre aprecierea Curții în privința griii cu care ancheta s-a desfășurat și despre caracterul « efectiv » al acesteia.

201. În această privință, Curtea observă că ancheta privind faptele denunțate de reclamant a început pe 17 aug. 1995, dată la care plângerea reclamantului împotriva co-deținuților săi și a paznicilor de închisoare a fost întregită la parchetul militar de la Oradea.

a) Privind felul în care a fost condusă ancheta instrumentată împotriva co-deținuților

202. Curtea observă că, prin decizia din 20 oct. 1997, Parchetul a respins plângerea împotriva co-deținuților, pe motiv că nu a fost introdusă într-un termen de două luni, stabilit de art. 180 al Codului penal și 284 al C.P.P. combinate. În această privință ea relevă în primul rând că, în speță, calificarea faptelor reproșate de către reclamant era esențială, în măsura în care de ea depindea posibilitatea de a ști dacă și-a introdus sau nu plângerea în termenul stabilit de lege.

203. Într-adevăr, Curtea notează că reclamantul, în plângerea sa din 24 iulie 1995, a calificat tratamentele la care a fost supus de către co-deținuți, ca « tentativă de omucid » sau « atingere gravă la integritatea corporală ». Infracțiuni respectiv interzise de art. 174 și 182 ale Codului penal, aceste dispoziții nu pun în sarcina victimei introducerea plângerii într-un termen de două luni ca prealabil la declanșarea acțiunii penale.

În schimb, Parchetul a considerat că faptele acuzate de reclamant constituiau elementul material al infracțiunii de « lovituri și alte violențe », interzise de al doilea alineat al art. 180 al Codului penal, dispoziție care, combinată cu art. 284 al C.P.P., dispune ca acțiunea penală să înceapă pe plângere prealabilă, pe care persoana lezată trebuie să o introducă într-un termen de două luni.

204. Curtea notează apoi că ceea ce distinge elementele materiale ale infracțiunii de « lovituri și alte violențe » este mai ales numărul de zile necesare părții lezate pentru vindecarea rănilor sale și faptul de a ști dacă aceasta din urmă a suferit sau nu, din cauza faptelor reproșate, pierderea unui organ sau a unui sens sau o infirmitate permanentă fizică sau psihică (a se vedea partea « drept intern pertinent », paragraful 154 de mai sus). Curtea consideră că, din acel moment, un rol decisiv revenea în speță stabilirii de către Parchet a consecințelor pe care incidentul cu co-deținuții l-a avut asupra stării sănătății reclamantului.

205. Ori, Curtea relevă că, numai un an după depunerea de către reclamantul a plângerii, Parchetul a ordonat o expertiză (paragraful 130 de mai sus). În plus, raportul de expertiză nu a fost eliberat decât pe 27 aug. 1997, adică la doi ani și șapte luni după faptele reproșate.

206. Fiind vorba despre decizia de încheiere de urmărire din 20 oct. 1997, Curtea deploră mai ales faptul că procurorul a fost atât de prompt în a conchide că rănilor suferite de reclamant i-au produs o incapacitate de 18 zile, fondându-se pe un raport de expertiză care menționa că reclamantul nu s-a prezentat la examinările care îi fuseseră prescrise. Ori, ea a judecat deosebit de frapant faptul că, deși reclamantul a declarat în fața Parchetului pe 11 iulie 1997 că a efectuat toate examinările prescrise și a depus rezultatele la laboratorul de medicină legală (paragraful 132 de mai sus), Parchetul nu a sesizat această contradicție, cu atât mai mult cu cât era vorba de o problemă esențială, de care depindea calificarea faptelor denunțate de către reclamant, și, ca urmare, posibilitatea pentru el de a vedea că este angajată responsabilitatea autorilor relelor tratamente pe care le-a suferit.

207. Curtea relevă, în sfârșit, că nu reiese din elementele dosarului că Parchetul ar fi dat curs cererii reclamantului de a fi supus unui examen tomografic (paragraful 138 de mai sus in fine), care ar fi putut permite stabilirea precisă și în totală independență a faptului dacă reclamantul a suferit sau nu o infirmitate, în sensul art. 182 al C.P.P. În această privință, Curtea menționează că un astfel de examen medical a fost chiar recomandat reclamantului de către medicii care l-au tratat după ieșirea sa din închisoare (paragraful 114 de mai sus) și aceasta cu scopul de a stabili un diagnostic al stării sale de sănătate.

b) Privind felul în care a fost condusă ancheta instrumentată împotriva gardienilor

208. Fiind vorba despre paznicii P.S. și S.A. și a comandantului-adjunct al închisorii, Curtea menționează că Parchetul a respins plângerea pe care reclamantul o formulase împotriva lor, pe motiv că era nemotivată.

209. În această privință, Curtea amintește că obligația care incumbă autorităților interne în virtutea Convenției de a da posibilitatea unui recurs efectiv pentru a pune în evidență plângerile ca e pot fi appărare fondate pe art. 3 nu semnifică neapărat sancționarea cu orice preț a funcționarilor implicați în relele tratamente invocate. Convenția cere numai « investigații care să conducă la pedepsirea celor responsabili » (Egmez c. Chypre, no 30873/96, § 70, CEDO2000-XII).

210. Desigur, precum indică Guvernul, autoritățile interne nu au rămas inactive în fața afirmațiilor privind relele tratamente ale reclamantului. Totuși, în avizul Curții, acest lucru nu ar fi îndeajuns pentru a le elibera de orice responsabilitate pe terenul art. 3 al Convenției în capitolul referitor la procedură. Curtea amintește în această privință că autoritățile nu trebuie să subestimeze importanța mesajului pe care ele îl trimit tuturor persoanelor implicate, cât și publicului, atunci când decid să angajeze sau nu urmăriri penale împotriva funcționarilor bănuși de tratamente contrare art. 3 al Convenției. Mai ales, Curtea estimează că ele nu trebuie în nici un caz să dea impresia că ele sunt dispuse să lase astfel de tratamente nepedepsite. (Egmez citat, § 71).

211. În speță, Curtea notează că în ordonanța de la sfârșitul instrumentării, parchetul s-a încăpățânat să afirme că afirmațiile reclamantului împotriva paznicilor P.S. et S.A. și a comandantului-adjunct P.V. erau lipsite de motivare.

212. Ori, în absența motivelor convingătoare care să permită justificarea numeroaselor divergențe între mărturiile deținuților, cele ale paznicilor și cele ale reclamantului, și mențiunile registrului penitenciar, o astfel de concluzie nu ar putea fi acceptată. Mai ales Curtea estimează ca fiind deosebit de frapant faptul că Parchetul nu a fost deloc tentat, în ordonanța sa de încheiere a urmăririi, să elucideze motivul pentru care, după incidentul cu « Sisi » și « Raj », registrele penitenciare și fișele medicale ale reclamantului completate la infirmeria închisorii, documente a căror prezentare a fost ordonată de Parchet și care au fost depuse la dosarul de anchetă, menționau că reclamantul s-ar fi automutilat și s-ar fi lovit singur (paragrafele 106, 110 și 128 de mai sus).

213. Curtea deploră de asemenea că în ciuda declarațiilor concordante ale mai multor martori, care menționau refuzul paznicului S.A. de a interveni imediat pentru a-l apăra pe reclamant și despre imobilizarea acestuia din urmă, la ordinul comandantului-adjunct al închisorii, cu cătușe, în aceeași celulă cu agresorii săi, Parchetul nu a menționat deloc și nici motivat aceste fapte în ordonanța sa de încheiere a urmăririi.

214. Reiese, în sfârșit, din elementele dosarului că reclamantul a introdus pe lângă Parchetul general un recurs împotriva deciziei de încheiere a urmăririi a parchetului militar Oradea. Este vorba aici despre singurele informații de care dispune Curtea și este regratabil că Guvernul nu a fost în măsură să ofere explicații asupra demersurilor întreprinse de către autoritățile competente în a statua asupra acestui recurs.

215. În lumina celor ce preced, Curtea consideră că autoritățile nu au condus o anchetă aprofundată și efectivă privind afirmațiile ce pot fi apărute ale reclamantului, care susține că a fost supus la rele tratamente în timpul detenției și, deci, ea conchide la încălcarea art. 3 al Convenției în această privință.

2. PRIVIND ÎNCĂLCAREA INVOCATĂ A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

216. Reclamantul se plânge apoi că a fost arestat și reținut ilegal, în absența unor motive plauzibile de a se crede în necesitatea de a-l împiedica să fugă după săvârșirea unei infracțiuni. El invocă 5 § 1 al Convenției, care dispune astfel în părțile pertinente :

« Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa, decât în cazurile următoare și urmând căile legale : (...)

c) dacă a fost arestat și reținut pentru a fi condus în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive plauzibile de a bănuși că a comis o infracțiune sau atunci când există motive rezonabile de a crede în necesitatea de a-l împiedica să comită o infracțiune sau de a fugi după săvârșirea acesteia. »

217. Curtea relevă că plângerea reclamantului comportă două părți distincte: prima despre arestarea reclamantului în absența unor motive plauzibile de a crede în necesitatea de a-l împiedica să fugă după săvârșirea unei infracțiuni; a doua cuprinde afirmația reclamantului că a fost reținut ilegal în arest preventiv după expirarea mandatului de reținere.

1. Privind arestarea reclamantului în absența unor motive plauzibile de a crede în necesitatea de a-l împiedica să fugă după săvârșirea unei infracțiuni

218. Reclamantul estimează că a fost arestat în lipsa unor motive plauzibile.

219. Guvernul admite că arestarea reclamantului nu a fost conformă cu exigențele dreptului intern. Invocând concluzia la care a ajuns curtea de apel din Oradea în hotărârea sa din 6 aprilie 1995, Guvernul subliniază că, după părerea sa, nu existau motive pentru ca procurorul să elibereze un mandat de arestare împotriva reclamantului, căci, în realitate, acesta nu s-a sustras urmăririi penale. Guvernul constată în plus că procurorul, contrar exigențelor articolului 146 al C.P.P., nu a menționat în ordonanța sa faptele pentru care el estima că menținerea în libertate a reclamantului ar fi prezentat un pericol pentru ordinea publică.

220. Curtea amintește că termenii « în mod reglementar » și « pe căile legale » care figurează la articolul 5 § 1 citat mai sus trimit în esență la legislația națională și consacră obligația de a respecta normele de fond și de procedură. (Assenov, citat, § 139). Deși incumbă la primul cap autorităților naționale, și mai ales tribunalelor, interpretarea și aplicarea dreptului intern, totuși, ținând cont că în articolul 5 § 1 nerespectarea dreptului intern reprezintă încălcarea Convenției, Curtea poate și trebuie să exercite un anumit control pentru a urmări dacă dreptul intern a fost respectat. (Douiye b c. Olandei [GC], nr. 31464/96, § 45).

221. În această privință, Curtea relevă că, prin ordonanța din 5 iulie 1994, procurorul D. a pus reclamantul sub mandat de arest, în aplicarea articolelor 146 și 148 c), e) și h) al C.P.P., invocând faptul că se sustrăsese urmăririi penale și că menținerea sa în libertate punea în pericol ordinea publică. Ori, în hotărârea sa din 6 aprilie 1995, curtea de apel Oradea a judecat ilegală punerea în detenție a reclamantului, pe motiv că acesta nu s-a sustras nicidecum urmăririi penale, ci s-a prezentat la toate convocările parchetului dar că fusese lăsat să aștepte degeaba pe coridoare.

222. Curtea relevă în plus că Guvernul pârât admite că punerea în detenție a reclamantului nu era conformă exigențelor dreptului intern în vigoare, pe de o parte, exigențelor de absență a

justificării pe baza căreia procurorul a eliberat un mandat de arestare împotriva lui, și ținându-se cont, pe de altă parte, de omisiunea procurorului de a enunța, conform articolului 146 al C.P.P., faptele pentru care el considera că menținerea în libertate a reclamantului ar fi prezentat un pericol pentru ordinea publică.

223. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că nerespectarea « căilor legale » în momentul arestării reclamantului, recunoscută de către jurisdicțiile interne și admisă de Guvern, se găsește clar stabilită în speță și constituie o încălcare a articolului 5 § 1 c) al Convenției.

2. Privind menținerea în detenție a reclamantului după expirarea mandatului de arest

224. Reclamantul invocă faptul că a fost ilegal reținut în detenție după expirarea mandatului de arest.

225. Guvernul nu contestă această afirmație. El relevă că mandatul de arest eliberat împotriva reclamantului pe 5 iulie 1994, pe o durată de 30 de zile a fost pus în execuție pe 20 iulie 1994 și că a expirat pe 19 august 1994. Guvernul subliniază că, după exigențele dreptului intern, reclamantul ar fi trebuit apoi să fie eliberat în lipsa unei confirmări, din partea tribunalului județean Bihor, a necesității menținerii sale în detenție.

226. Referindu-se la principiile generale ale jurisprudenței sale enunțate la paragraful 220 de mai sus, Curtea observă că menținerea în detenție a reclamantului după 19 august 1994, dată la care durata mandatului său de arest a expirat, a fost judecată ilegală de către curtea de apel Oradea, în lipsa unei prelungiri, prin tribunalul competent, a duratei sale de detenție, fapt pe care guvernul nu-l contestă.

227. Ca urmare, Curtea estimează că detenția reclamantului după 19 august 1994 nu era regulamentară, în sensul articolului 5 § 1 c) al Convenției și că este vorba despre o încălcare a acestei dispoziții.

3. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII PREVĂZUTĂ DE ART. 5 PAR. 3 DIN CONVENȚIE

228. Reclamantul se plânge de asemenea de a nu fi fost adus imediat în fața unui judecător, în urma arestării sale. El invocă art. 5 par. 3, care este redactat astfel:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute la paragraful 1 c) din prezentul articol, trebuie să fie imediat tradusă în fața unui judecător sau a unui alt magistrat abilitat de lege să exercite funcții juridice (...)”

229. În observațiile inițiale asupra admisibilității și motivării cererii, Guvernul admite că legislația română aplicabilă la data evenimentelor nu răspundea exigențelor art. 5 par. 3 al Convenției, ținând cont că procurorul competent de a reține cu mandat de arestare nu oferea garanțiile cerute prin noțiunea de „magistrat”, în sensul articolului 5 par. 3 precitat. Or, în speță, reclamantul s-a văzut în detenție provizorie prin ordonanța procurorului din 20 iulie 1994 pentru o durată de 30 zile de la data arestării sale, adică 20 iulie 1994.

230. În observațiile sale complementare, ulterioare datei de 6 martie 2001, data deciziei asupra admisibilității cererii, Guvernul precizează că Instanța nu ar ști să examineze în abstracto o lege care poate antrena, în anumite cazuri, o violare a drepturilor convenționale și, în alte cazuri, o constatare a non-violării acestora. În această privință, Guvernul subliniază că, la 21 iulie 1994, adică în ziua următoare arestării sale, reclamantul a fost tradus, în virtutea art. 152 paragrafele

2, 4 și 5 din C.P.P. înaintea unui judecător al tribunalului Bihor, pentru a fi interogat. Or, din avizul Guvernului, era vorba de un magistrat care, în mod evident, prezenta garanțiile impuse de art. 5 par. 3 al Convenției. De aici, Guvernul a concluzionat că nu s-a comis nici o violare a acestui articol în cazul în speță.

231. Curtea consideră necesar să examineze, mai întâi, argumentul ridicat de către Guvern în observațiile complementare. În această privință, ea reamintește că a judecat în nenumărate rânduri că primele cuvinte din art. 5 par. 3 nu se rezumă doar la a prevedea accesul deținutului la o autoritate judiciară; ele vizează să impună magistratului în fața căruia persoana arestată compare obligația de a examina circumstanțele care militează pentru sau contra detenției, de a se pronunța potrivit criteriilor juridice asupra existenței rațiunilor care o justifică și, în absența lor, de a ordona eliberarea (a se vedea, între altele, Assenov precitat, par. 146; De Jong, Baljet și Van den Brink vs. Olanda, hotărârea din 22 mai 1984, seria A nr. 77, pag. 21-24, par. 44, 47 și 51). În alți termeni, art. 5 par. 3 reclamă ca magistratul să se aplece pe motivarea detenției.

232. În speță, Curtea notează, împeună cu Guvernul, că reclamantul a fost adus pe data de 21 iulie 1994 în fața judecătorului M.V., președinte de secție al tribunalului județean Bihor, care l-a informat că Parchetul a hotărât trimiterea sa în judecată, i-a adus la cunoștință conținutul rechizitoriului și l-a interogat asupra unei declarații pe care a făcut-o la Parchet.

233. Or, Curtea subliniază că nimic nu indică, cum că magistratul în chestiune s-ar fi aplecat asupra motivării deținerii reclamantului. Într-adevăr, rezultă din referatul audierii din 21 iulie 1994 că problema legalității deținerii reclamantului nu a fost abordată (par. 23 in fine de mai sus).

234. Curtea estimează din acel moment că, compararea reclamantului în fața judecătorului M.V., la data de 21 iulie 1994, nu era de natură să asigure respectarea art. 5 par. 3 din Convenție. De aici, acest argument al Guvernului nu poate fi reținut.

235. Curtea estimează că plângerea pe care reclamantul o trage din art. 5 par. 3 din Convenție pune în speță două întrebări distincte: aceea de a ști, mai întâi, dacă procurorul care a ordonat punerea în detenție a reclamantului era un „magistrat”, în sensul art. 5 par. 3; aceea de a ști, apoi, dacă controlul juridic al deținerii reclamantului a avut loc „imediat”, în sensul aceleiași dispoziții ale Convenției.

1. Asupra calității de magistrat a procurorului care a ordonat deținerea reclamantului

236. Urmând principiile care se desprind din jurisprudența Curții, controlul juridic al atingerilor aduse de către executiv dreptului la libertatea unui individ constituie un element esențial al garanției art. 5 par. 3 (Aksoy vs. Turcia, decizia din 18 decembrie 1996, Culegerea 1996-VI, P. 2282, PAR. 76). Pentru ca un „magistrat” să poată exercita „funcții juridice”, în sensul acestei dispoziții, el trebuie să îndeplinească anumite condiții reprezentând, pentru persoana, deținută, garanții împotriva arbitrarului sau al privării nejustificate de libertate (Schiesser vs. Elveția, decizia din 4 decembrie 1979, seria A no. 34, p. 13, par. 31). Astfel, „magistratul” trebuie să fie independent de executiv și de părți (Schiesser precitat, par. 31). În această privință, aparențele obiective în perioada deciziei de deținere sunt pertinente: dacă apare, în acest stadiu, că magistratul poate interveni în procedura penală ulterioară în calitate de parte reclamantă, independența și imparțialitatea pot apărea supuse cauțiunii (Huber vs. Elveția, decizia din 23 octombrie 1990, seria A no. 188, par. 43, și Brincat vs. Italia, decizia din 26 noiembrie 1992, seria A no. 249-A, p. 12, par. 21).

237. Curtea relevă mai întâi că în speță, procurorul D.F. de pe lângă tribunalul județean Bihor a intervenit mai întâi în stadiul de informare, cercetând dacă ar trebui să-l pună sub acuzare pe reclamant, precedând deschiderea urmăririi penale și luând hotărârea de a-l trimite în închisoare provizoriu. Într-o a doua fază, el a acționat ca organ de urmărire, punându-l formal pe reclamant sub acuzare și eliberând actul de acuzare prin care acesta din urmă a fost trimis în fața tribunalului județean Bihor, fără a ocupa totuși locul ministerului public în fața acestui tribunal, deși ar fi putut, deoarece nici o dispoziție a legii asupra organizării juridice nu i-ar fi interzis acest lucru în mod expres. Din acel moment trebuie să se examineze dacă, în circumstanțele speței, el îndeplinea garanțiile de independență și imparțialitate inerente noțiunii de „magistrat”, în sensul art. 5 par. 3 precitat.

238. În această privință, Curtea reamintește că, în afacerea Vasilescu vs. România (decizia din 22 mai 1998, Culegerea 1998-III, p. 1075, par. 40, 41) a constatat deja – în conținutul art. 6 par. 1 din Convenție – că în România, procurorii, acționând în calitate de magistrați ai ministerului public, subordonați mai întâi procurorului general, apoi ministrului justiției, nu îndeplinesc exigența de independență în privința executivului. Curtea nu găsește nici un motiv care ar justifica o concluzie diferită în speță, de această dată asupra conținutului art. 5 par. 3 din Convenție, din moment ce independența față de executiv se numără de asemenea printre garanțiile inerente noțiunii de „magistrat”, în sensul art. 5 par. 3 (Schiesser precitat, par. 31).

239. Referitor la ceea ce urmează, Curtea concluzionează că procurorul care a ordonat punerea sub detenție a reclamantului nu era un „magistrat”, în sensul par. 3 din articolul 5 precitat. Rămâne de văzut din acel moment dacă un control juridic al deținerii reclamantului a avut loc „imediat”, în sensul aceleiași dispoziții din Convenție.

2. Asupra respectării exigenței de celeritate impuse prin al treilea paragraf din art. 5 din Convenție

240. Curtea reamintește că art. 5 par. 3 din Convenție ordonă intervenția unui control jurisdicțional rapid, celeritatea unei asemenea proceduri fiind apreciată în fiecare caz urmând circumstanțelor cauzei (De Jong, Baljet și Van den Brink, precitat, pag. 24 și 25, par. 51 și 52). În același timp, interpretând și aplicând noțiunea de promptitudine, nu se poate dovedi flexibilitate decât într-o foarte mică măsură (Brogan și alții vs. Regatul Unit, decizia din 29 noiembrie 1988, seria A no. 145-B, pp. 33-34, par. 61), un control juridic rapid al deținerii constituind de asemenea pentru individul în cauză o garanție importantă împotriva unor rele tratamente (Aksoy precitat, par. 76).

241. În speță, Curtea relevă că reclamantul a fost trimis în detenție provizorie prin ordonanța procurorului din 5 iulie 1994, pentru o durată de treizeci de zile începând cu data arestării sale, și a fost încarcerat în ziua de 20 iulie 1994. Or, abia în 28 noiembrie 1994 a fost examinată problema motivării deținerii sale de către tribunalul județean Bihor care, nimeni nu contestă, prezenta garanțiile impuse de art. 5 par. 3 din Convenție (par. 26 de mai sus). Durata globală a deținerii reclamantului înainte de a fi tradus în fața unui judecător sau magistrat în sensul art. 5 par. 3 se ridică deci la mai mult de patru luni.

242. Curtea reamintește că în decizia Brogan, a judecat că o perioadă de arest preventiv de patru zile și șase ore fără control juridic depășește limitele stricte de timp fixate de art. 5 par. 3, chiar când această perioadă are drept scop de a înarma colectivitatea în ansamblul său împotriva terorismului (Brogan precitat, par. 62). A fortiori, Curtea nu ar ști deci să admită în

prezenta speță că ar fi necesar de a-l deține pe reclamant timp de mai mult de patru luni înainte ca el să fie tradus în fața unui judecător sau a unui magistrat care să îndeplinească exigențele par. 3 din art. 5 precitat.

243. De aici, s-a produs violarea art. 5 par. 3 din Convenție.

4. ASUPRA VIOLĂRII PREVĂZUTĂ DE ART. 5 PAR. 4 DIN CONVENȚIE

244. Reclamantul se plânge la urmă că, Curtea de apel Craiova nu a statuat rapid asupra cererii sale de punere în libertate. El invocă art. 5 par. 4 din Convenție, care este redactat astfel: „Orice persoană privată de libertate, prin arestare sau deținere, are dreptul de a introduce un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze în scurt timp asupra legalității deținerii sale și să ordone eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

245. În observațiile sale asupra admisibilității și motivației cererii, Guvernul admite că cerințele dreptului intern, punând în sarcina autorităților obligația de a confirma, în termen de 30 zile, menținerea în detenție a unei persoane, și de a examina într-un termen de trei zile recursul celui interesat împotriva unei decizii de menținere a sa în detenție provizorie, nu au fost respectate în speță.

246. În observațiile complementare, Guvernul se scuză pentru eroarea care s-a produs în observațiile sale inițiale. El evidențiază în această privință că termenul de trei zile la care se referea în afara observațiilor asupra admisibilității cererii, este termenul în timpul căruia cel interesat alege să facă recurs împotriva deciziei care statuează menținerea sa în detenție provizorie, și nu termenul în cursul căruia tribunalul este statuat pentru acest recurs.

247. Invocând apoi deciziile *Rehbock vs. Slovenia* (no. 29462/95, par. 84, CEDH 2000-XII) și *Jablonski vs. Polonia* (no. 33492/96, nepublicat), Guvernul admite că incumbă Statului să introducă o procedură juridică rapidă, permițând exercitarea unui control al legalității deținerii celui interesat, și subliniază că îndeplinirea acestor exigențe trebuie să fie apreciată de la caz la caz. În speță, el subliniază că în problema apelului introdus de către reclamant la data de 9 decembrie 1994 împotriva menținerii sale în detenție, Curtea de apel Oradea a fixat o primă audiere publică pe 16 februarie 1995. Or, la această dată, curtea a trimis cazul, pe 6 aprilie 1994, ținând cont de faptul că singurul avocat al reclamantului era prezent și că a fost informată că reclamantul urmează să fie internat în Spitalul Penitenciar Jilava.

248. Din avizul Guvernului, acea perioadă de timp între cele două audieri în fața curții de apel decurge din faptul că, completul de judecată nu era în măsură să cunoască perioada în care reclamantul a fost internat în spital. Guvernul relevă, în sfârșit, că în timpul audierii din 6 aprilie 1995, Curtea de apel Oradea a supus de altfel, din oficiu, discuției părților problema legalității arestării și deținerii reclamantului, și, admițând apelul acestuia din urmă, a ordonat punerea sa în libertate.

249. Curtea reamintește că prin garantarea unui recurs persoanelor arestate sau deținute, art. 5 par. 4 consacră de asemenea dreptul pentru acestea de a obține, într-un scurt timp de la introducerea recursului, o decizie juridică privind justetea deținerii lor și punând capăt privării lor de libertate dacă se dovedește ilegală (*Van der Leer vs. Olanda*, decizia din 21 februarie 1990, seria A no. 170-A, p. 14, par. 35). Procedura care reiese din art. 5 par. 4 nu trebuie să fie întotdeauna însoțită de garanții identice celor din art. 6 par. 1 prescris pentru litigiile civile sau penale, dar ea trebuie să îmbrace un caracter juridic și să ofere individului în cauză garanții adaptate naturii privării de libertate de care el se plânge (vezi, între altele, *Megyeri vs.*

Germania, decizia din 12 mai 1992, seria A no. 237-A, pag. 11-12, par. 22).

1. Perioada de luat în considerare

250. Curtea observă că perioada considerată a debutat cu cererea de punere în libertate prezentată de către reclamant la 9 decembrie 1994 în cadrul apelului său împotriva deciziei din 28 noiembrie 1994, prin care el a cerut printre altele examinarea rapidă a cererii sale, menționând absența imparțialității procurorului însărcinat cu ancheta și riscul de abuz în cazul menținerii sale în detenție.

251. Curtea relevă că abia în 6 aprilie 1995 Curtea de apel Oradea a dat curs cererii reclamantului de a pune în examinare legalitatea arestării și deținerii sale provizorii, ordonând punerea sa în libertate.

252. Or, Curtea estimează că în principiu, în asemenea interval – fie trei luni și douăzeci și opt de zile mai exact – este incompatibil cu noțiunea de „termen scurt” în sensul art. 5 par. 4 al Convenției. În consecință, Curtea va examina, în lumina argumentelor avansate de către Guvern, dacă există circumstanțe de natură excepțională care să permită justificarea în speță a unei derogări de la acest principiu.

2. Constatăre asupra „termenului scurt”

253. Curtea subliniază mai întâi că asemenea noțiune nu se poate defini în abstracto dar trebuie – ca și pentru „termenul rezonabil” din articolele 5 par. 3 și 6 par. 1 din Convenție – să se aprecieze în lumina circumstanțelor fiecărui caz. În această privință, ea notează că Guvernul invocă diverse elemente care, înfățișate global, i se par potrivite pentru a explica și scuza durata constatată: el evidențiază că motivul pentru care curtea de apel a fixat, pe 16 februarie 1995, un termen atât de lung pentru o nouă audiere decurgea, pe de o parte, din absența reclamantului la această audiere și, pe de altă parte, din imposibilitatea sa de a cunoaște perioada în care reclamantul a fost internat în spital. Curtea notează că Guvernul invocă de asemenea ca argument faptul că, la audierea din 6 aprilie 1995, curtea de apel a ridicat din oficiu problema legalității deținerii reclamantului.

254. Deși Curtea ar putea să admită că, compararea în persoană a reclamantului la audierea în cursul căreia legalitatea deținerii sale provizorii va fi dezbătută constituie una din garanțiile de procedură cerute în materie de control al privării de libertate, nu este mai puțin adevărat că reclamantul avea dreptul să obțină „într-un termen scurt” o decizie pozitivă sau negativă – asupra legalității privării sale de libertate.

255. Or, Curtea nu vede cum ar putea problemele legate de spitalizarea reclamantului în Spitalul Penitenciar Jilava și absența sa la audierea din 16 februarie 1995 să fi jucat un rol astfel încât, Curtea de apel Oradea să considere necesar ca, la 16 februarie 1995, să trimită cazul pentru o nouă examinare la 6 aprilie 1995, adică o lună și optsprezece zile mai târziu. În această privință, Curtea notează că reclamantul a fost de altfel readus la închisoarea din Oradea la 20 februarie 1995 (paragrafele 83 și 98 de mai sus).

256. În plus, Curtea reamintește că un control juridic rapid al legalității deținerii, așa cum cere art. 5 par. 4 din Convenție, se așteaptă a constitui pentru individul care face obiectul măsurii în cauză o garanție importantă împotriva relelor tratamente (mutatis mutandis, Aksoy, precitat, par.

76). Or, Curtea relevă că nu se contestă că, în speță, între 9 decembrie 1994, dată la care reclamantul a cerut eliberarea sa, afirmând ilegalitatea punerii sale în detenție și riscul de abuz, și 6 aprilie 1995, dată la care curtea de apel a statuat asupra cererii sale, reclamantul a suportat în închisoare tratamente pe care Curtea le-a constatat a fi contrare art. 3 din Convenție (par. 185 de mai sus).

257. În aceste circumstanțe, Curtea estimează că garanția de celeritate, prescrisă de art. 5 par. 4 din Convenție, nu a fost respectat în speță și, deci, că s-a comis violarea dispoziției citate.

5. ASUPRA VIOLĂRII PREVĂZUTĂ DE ARTICOLUL 5 PAR. 5 DIN CONVENȚIE

258. Reclamantul se plânge de a nu fi putut obține o reparație pentru deținerea sa ilegală. El invocă art. 5 par. 5 din Convenție, care dispune:

„Orice persoană victimă a unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparație”.

259. În observațiile sale inițiale asupra admisibilității și motivației cererii, parvenite Curții la 13 iulie 1998, Guvernul evidențiază că reclamantului i s-ar fi putut acorda o reparație a prejudiciilor prevăzute introducând o acțiune în daune și interese bazată pe art. 504 din codul de procedură penală. El subliniază că reclamantul poate oricând să aleagă să introducă o asemenea acțiune, ținând cont că termenul general de prescriere de trei ani care, din avizul Guvernului, se consideră decizia Curții Supreme de Justiție din 26 noiembrie 1996, nu ajunsese la scadență.

260. În observațiile sale complementare asupra admisibilității și fondului cererii, parvenite Curții la 5 iunie 2001, Guvernul condece că dispoziția prevăzută de art. 504 din codul de procedură penală are un caracter special și este aplicabilă situațiilor strict prevăzute în textul său. Or, din avizul Guvernului, această lege nu exclude posibilitatea, pentru reclamant, să facă uz de alte căi legale care i-ar permite să obțină o reparație a prejudiciului afirmat.

În particular, Guvernul subliniază că în dreptul român, șefii și făptuitorii sunt ținuti răspunzători, în virtutea art. 1000 par. 3 din codul civil, pentru prejudiciile cauzate de către angajații lor care acționează în virtutea funcțiilor care le-au fost încredințate (par. 153 de mai sus). Guvernul furnizează, cu titlu de exemplu, o copie nedată și nesemnată a unei acțiuni civile bazată pe art. 1000 par. 3 din codul civil, prin care o persoană fizică (D.V.) a chemat în justiție Curtea de apel București și Ministerul Justiției pentru a fi obligați, în calitatea lor de făptuitori, să-i plătească daune și interese pentru prejudiciul moral pe care l-a suferit ca urmare a arestării sale, pe care a considerat-o injustă.

261. Reclamantul răspunde că la data introducerii cererii sale, nu i s-a deschis nici o posibilitate din dreptul român pentru acordarea unei despăgubiri pentru injustețea deținerii sale. Mai mult, el relevă că în 1999, el s-a conformat recomandărilor formulate de Guvern în observațiile sale inițiale asupra admisibilității și fondului cererii, și a introdus o acțiune pentru daune și interese, bazată pe art. 504 din codul de procedură penală. Totodată, jurisdicțiile naționale au respins cererea sa, și aceasta cu toate că a făcut-o în termenul general de prescriere de trei ani, așa cum i-a indicat Guvernul.

262. Curtea reamintește că par. 5 din art. 5 este respectat atunci când se poate cere reparația unui capăt de acuzare de privare de libertate efectuată în condiții contrare paragrafelor de la 1 la 4 (Wassink vs. Olanda, decizia din 27 septembrie 1990, seria A no. 185-A, p. 14, par. 38). Dreptul la reparație enunțat la par. 5 presupune deci că o violare a unuia din celelalte paragrafe a fost stabilită de către o autoritate națională sau de către instituțiile Convenției. Ținând cont de

concluzia la care Curtea a ajuns la paragrafele 223, 227, 257 de mai sus, rezultă că art. 5 par. 5 este aplicabil în această împrejurare.

263. Curtea relevă că Guvernul invocă două căi legale care ar fi permis reclamantului acordarea unei despăgubiri pentru prejudiciul prevăzut, adică, în primul rând, o acțiune pentru daune și interese bazată pe art. 504 din codul de procedură penală și, în al doilea rând, o acțiune în responsabilitate civilă delictuală, bazată pe art. 1000 par. 3 din codul civil.

264. Fiind vorba de prima cale indicată de către Guvern, Curtea reamintește că nu i se incumbă să examineze in abstracto legislației și practicii pertinente, ci să cerceteze dacă modul în care ele au lezat reclamantul a încălcat Convenția (a se vedea, mutatis mutandis, Padovani vs. Italia, decizia din 26 februarie 1993, seria A no. 257-B, p. 20, par. 24). În această privință Curtea notează că reclamantul a introdus pe 18 noiembrie 1999 o acțiune pentru daune și interese în baza art. 504 din codul de procedură penală, așa cum a indicat Guvernul în stadiul admisibilității cererii, adică în termenul general de prescriere de trei ani de la decizia Curții Supreme de Justiție din 26 noiembrie 1996.

265. Or. Curtea relevă că judecătoria Timiș a respins cererea pentru reparație a reclamantului în două reprize: prima dată la 7 iulie 2000, ca prematură, pe motiv că procedura angajată împotriva sa era încă pendinte în fața jurisdicțiilor interne și, apoi, pe 18 ianuarie 2002, asupra trimiterii dosarului de către curtea de apel, ca prescrisă, pe motiv că termenul de prescriere de un an atribuit de art. 505 par. 2 din codul de procedură penală era depășit la data introducerii cererii.

266. Confruntată cu aceste puncte de vedere contradictorii ale Guvernului și ale jurisdicțiilor naționale referitoare la punctul de plecare a termenului în care cel interesat poate introduce o acțiune de reparație a prejudiciilor decurgând dintr-o deținere judecată ilegală, Curtea nu estimează că trebuie să tranșeze această problemă de drept român (Vasilescu, precitat, par. 39), și nici nu intră în atribuțiile sale să aprecieze oportunitatea alegerilor de politică de jurisprudență operate de către jurisdicțiile interne; rolul său se limitează la a verifica conformarea la Convenție a consecințelor care decurg de aici (a se vedea, mutatis mutandis, Brualla Gomez de la Torre vs. Spania, decizia din 19 decembrie 1997, Culegerea 1997-VIII, p. 2955, par. 32). Ea își va baza deci examinarea pe dispozițiile de drept român existente la data introducerii cererii.

267. Curtea observă că, potrivit art. 504 și 505 coroborate din codul de procedură penală, partea interesată poate depune o cerere pentru daune și interese în termen de un an de la decizia definitivă de achitare sau ordonanța de încetare a urmăririi. Or, ea notează că în acel moment reclamantul nu a fost nici achitat, nici eliberat prin intermediul unei ordonanțe de încetare a urmăririi.

268. Curtea notează în plus că Guvernul nu a furnizat nici un exemplu de jurisprudență a tribunalelor naționale care să-i susțină argumentul potrivit căruia o acțiune bazată pe art. 504 din codul de procedură penală ar permite părții interesate să obțină o reparație atunci când un tribunal a constatat, ca în cazul reclamantului, că deținerea sa nu a fost conformă cu dreptul intern. În aceste circumstanțe, Curtea constată incertitudinea actuală a sus zisului recurs în practică.

269. Fiind vorba de a doua cale indicată de Guvern, adică o acțiune pentru responsabilitate civilă delictuală bazată pe art. 1000 par. 3 din codul civil (par. 153 de mai sus), Curtea relevă că observațiile prezentate de către Guvern, asupra acestui punct, au multe în comun cu o excepție preliminară extrasă din ne-epuizarea căilor de recurs disponibile în dreptul român care, ridicată pentru prima dată după decizia asupra admisibilității cererii, se lovește de decăderea din

drepturi (a se vedea, printre altele, Ceteroni vs. Italia, decizia din 15 noiembrie 1996, Culegerea 1996-V, p. 1755-1756, par. 19).

În orice caz, Curtea notează că dosarul cauzei nu conține nici un exemplu de justițiabil care să fi obținut reparația vizată de art. 5 par. 5 prevalându-se de dispoziția menționată de către Guvern. Curtea relevă, în această privință, că Guvernul s-a limitat să producă copia unei acțiuni introductive de instanță a unei persoane fizice care s-ar fi bazat pe dispoziția în chestiune. Or, Curtea notează că această copie nu este nici datată, nici semnată și că nu poate fi stabilită cu certitudine că o asemenea acțiune a fost într-adevăr introdusă pe lângă jurisdicțiile naționale, nici a fortiori că ar fi făcut obiectul unei examinări de către acestea din urmă.

270. Ținând cont de cele de mai sus, Curtea estimează că posibilitatea de a se bucura efectiv de dreptul garantat de art. 5 par. 5 din Convenție nu a fost asigurat în speță în dreptul român într-un grad suficient de certitudine (a se vedea, mutatis mutandis, Ciulla vs. Italia, decizia din 22 februarie 1989, seria A, no. 148, p. 18, par. 44).

271. În consecință Curtea estimează că s-a comis violarea art. 5 par. 5 din Convenție.

6. ASUPRA VIOLĂRII PREVĂZUTĂ DE ART. 6 PAR. 1 DIN CONVENȚIE

272. Reclamantul se plânge de durata procedurii penale al cărei obiect l-a făcut și continuă să-l facă. El invocă în substanță art. 6 par. 1 din Convenție, în termenii căruia:

„Orice persoană are dreptul să-i fie ascultată cauza într-un termen rezonabil ... de către un tribunal care va decide ... asupra motivației orice acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.”

273. Guvernul pârât estimează că exigența de celeritate prevăzută de art. 6 par. 1 din Convenție nu a fost, în speță, recunoscută. El a evidențiat în această privință că punctul de plecare pentru calcularea termenului de procedură litigioasă este 5 iulie 1994, dată la care reclamantul a fost arestat și acțiunea penală împotriva sa declanșată. Fiind vorba de punctul final de luat în considerare pe baza art. 6 par. 1 din Convenție, el admite că procedura împotriva reclamantului este încă pendinte.

274. Guvernul estimează că procedura în cauză, cu toate că prezintă o complexitate normală, s-a dovedit delicată ținând cont de circumstanțele particulare ale cauzei, judecătorii manifestând o grijă deosebită pentru a evita o eroare judiciară. Fiind vorba de conduita procedurii, Guvernul estimează că nu au avut loc, în timpul procedurii, perioade semnificative de inactivitate din partea autorităților, El subliniază la acest punct că încetinirea procedurii nu echivalează cu inactivitatea autorităților și că nici un element concret nu permite să se presupună că polițiștii, procurorii sau judecătorii au avut ca scop să prelungească procedura de manieră arbitrară. El estimează, în sfârșit, că reclamantul este cel răspunzător de întârzierile înregistrate în timpul procedurii.

1. Perioada de luat în considerare

275. Curtea reamintește că în materie penală, „termenul rezonabil” din art. 6 par. 2 precizat debutează din momentul în care o persoană se găsește „acuzată”. Poate fi vorba de o dată anterioară luării în posesie a jurisdicției de judecată, aceea mai ales de arestare, de punere sub acuzare sau de deschidere a anchetelor preliminare. „Acuzarea”, în sensul art. 6 par. 1 din

Convenție, se poate atunci defini „ca notificarea oficială, pornită de la autoritatea competentă, din reproșul de a fi săvârșit o infracțiune penală”, idee care corespunde de asemenea noțiunii de „repercusiune importantă asupra situației” suspectului (a se vedea Reinhardt și Slimane-Kaid vs. Franța, decizia din 31 martie 1998, Culegerea 1998-II, p. 660, par. 93).

276. Curtea constată că reclamantul a suportat repercusiuni importante asupra situației sale începând de la data la care parchetul a hotărât, potrivit rezoluției procurorului din 7 iunie 1994, începerea urmăririi penale împotriva sa (cf. paragraf 16 de mai sus). În același timp, nu la această dată a început perioada relevantă a competenței Curții, ci la 24 iunie 1994, dată la care Convenția a intrat în vigoare în privința României (mutatis mutandis, Horvat vs. Croația, no. 51585/99, par. 50, Foti și alții vs. Italia, decizia din 10 decembrie 1982, seria A no. 56, p. 18, par. 53). Curtea relevă că procedura în cauză este actualmente pendinte în fața judecătoriei Craiova. Ea concluzionează deci că la ora actuală, procedura litigioasă durează de mai mult de opt ani și opt luni.

277. Pentru a aprecia caracterul rezonabil sau nu al perioadei de timp în discuție, Curtea va ține cont de starea de procedură la 24 iunie 1994 (a se vedea, între altele, Styranowski vs. Polonia, decizia din 30 octombrie 1998, Culegerea 1998-VIII, par. 46 și Podbielski vs. Polonia, decizia din 30 octombrie 1998, Culegerea 1998-VIII, p. 3395, par. 31).

2. Caracterul rezonabil al duratei procedurii

278. Caracterul rezonabil al duratei unei proceduri se apreciază urmând circumstanțele cauzei și având în vedere criteriile consacrate de către jurisprudență ale Curții, în particular complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și cel al autorităților competente (a se vedea, printre mulți alții, Pelissier și Sassi vs. Franța (G.C.), no. 25444/94, par. 67, CEDH 1999-II, și Philis vs. Grecia (no. 2), decizia din 27 iunie 1997, Culegerea 1997-IV, p. 1083, par. 35).

279. Curtea subscrie argumentelor Guvernului potrivit cărora cauza prezenta o anumită complexitate și nu au fost perioade semnificative de inactivitate din partea autorităților în timpul procedurii în considerare. Într-adevăr, ea relevă că actele de procedură s-au desfășurat la intervale rezonabile și regulate atât în cazul procedurii la Parchet, cât și în procedura la instanțele sesizate asupra rechizitoriului acestuia din urmă. Curtea admite, de asemenea, că reclamantul a contribuit, într-o anumită măsură, la prelungirea procedurii, mai ales prin cererea sa de trimitere a cazului spre examinare într-un alt județ sau necomparând la anumite audieri fixate de către instanțe.

280. Totodată, Curtea estimează că prelungirea procedurii vizându-l pe reclamant dincolo de o limită rezonabilă decurge în principal din lipsa autorităților implicate în procedură. În această privință, s-a reamintit că, la 6 aprilie 1995, după un prim ciclu procedural complet, Curtea de apel Oradea a anulat toate actele de procedură realizate de către parchet, după ce a relevat încălcările pe care acesta din urmă le-a comis în procedura de instrumentare a cauzei, și i-a înapoiat dosarul pentru reluarea informațiilor. Curtea observă că după un al doilea ciclu procedural complet, când cauza se afla din nou în faza de recurs, Curtea de Apel Craiova a casat în totalitate, la 13 septembrie 2000, deciziile jurisdicțiilor inferioare, pe motiv că ele au omis să stabilească legătura de cauzalitate între acțiunile reclamantului și rănilor victimei, retrimițând cauza la judecătorie pentru o nouă examinare pe fond.

281. În aceste circumstanțe, Curtea estimează că autoritățile române pot fi făcute

răspunzătoare pentru o întârziere globală înregistrată în modul de tratare a acestei cauze, pentru care nici o explicație pertinentă nu a fost avansată de către Guvern.

282. Ținând cont de comportamentul autorităților competente, Curtea estimează că nu ar putea fi considerată ca „rezonabilă” o durată globală de peste opt ani și opt luni pentru o cauză care, în plus, este încă pendinte de judecătorie.

283. În concluzie, s-a comis violarea art. 6 par. 1 din Convenție.

7. ASUPRA VIOLĂRII PREVĂZUTĂ DE ART. 6 PAR. 3 c) DIN CONVENȚIE

284. Reclamantul se plânge de aceea că în timpul instrumentării penale, nu a putut consulta un avocat. Curtea a analizat această plângere în lumina art. 6 par. 3 c) din Convenție, redactat după cum urmează:

„Orice acuzat are dreptul mai ales la... apărarea sa sau să fie asistat de un apărător la alegerea sa”.

285. Potrivit Guvernului, s-au remediat eventualele omiteri la art. 6 par. 3 c) în timpul instrumentării pregătitoare în faza de judecată, în care reclamantul a putut prezenta în mai multe rânduri concluziile sale, asistat de avocații aleși de el. În plus, el relevă că singura declarație făcută de către reclamant în absența unui avocat, adică cea din 23 iunie 1994, era identică cu cele pe care le-a făcut ulterior în fața instanțelor, atunci când a fost asistat de un avocat. De atunci, Guvernul estimează că nici o omitere a dreptului la un proces echitabil nu ar putea fi decelată pe conținutul art. 6 par. 3 c) din Convenție.

286. Curtea reamintește că ea a luat deja cunoștință de cauzele în care reclamanții – de exemplu dl. Pantea – se plângeau de a li se fi negat accesul la o consiliere în timpul primelor interogatorii ale poliției. Ea reamintește în această privință constatarea să în deciziile *Imbrioscia vs. Elveția* din 24 noiembrie 1993 (seria A no. 275, p. 13, par. 36) și *John Murray vs. Regatul Unit* din Regatul Unit din 28 octombrie 1994 (seria A no. 300-A, p. 54, par. 62), potrivit cărora art. 6 din Convenție se aplică chiar în stadiul de instrumentare preliminară efectuată de către poliție, paragraful său 3 constituind un element, printre altele, ale noțiunii de proces echitabil în materie penală conținută la paragraful 1 și putând mai ales să joace un rol înainte de începerea procesului de judecată dacă și în măsura în care neobservarea sa inițială riscă să compromită grav caracterul echitabil al procesului.

287. Curtea a subliniat în deciziile precitate, că modalitățile de aplicare a art. 6 par. 3c) în timpul instrumentării depindeau de particularitățile de procedură și de circumstanțele speței și că, pentru a ști dacă rezultatul dorit prin art. 6 – un proces echitabil – a fost obținut, trebuia să se țină cont de ansamblul procedurilor efectuate în cauza considerată (*Imbrioscia*, precitat, p. 13-14, par. 38 și *John Murray*, precitat, p. 54-55, par. 63).

288. Or, Curtea relevă în speță că procedura împotriva reclamantului este încă pendinte la Judecătoria Craiova, unde a fost retrimisă cauza prin hotărârea curții de apel (par. 72 de mai sus). Curtea nu este deci în măsură să procedeze la examinarea globală a procedurii litigioase și ea estimează în plus că nu poate specula nici asupra a ceea ce va hotărî Judecătoria Craiova, nici asupra problemei unui eventual apel introdus de către reclamant împotriva respectivei judecătoriai.

289. În aceste condiții, Curtea concluzionează că plângerea se relevă prematură atâta timp cât instanțele naționale rămân sesizate de procedura îndreptată împotriva reclamantului.

290. În concluzie, nu s-a comis, în acest stadiu, violarea art. 6 par. 3 c) din Convenție.

8. ASUPRA VIOLĂRII PREVĂZUTĂ DE ART. 8 DIN CONVENȚIE

291. Reclamantul se plânge de o lezare a dreptului său cu privire la viața sa particulară și de familie și invocă, în substanță, art. 8 din Convenție, redactat după cum urmează în partea sa pertinentă:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale personale și de familie (...)”

2. El nu poate accepta ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât dacă această ingerință este prevăzută prin lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară (...) pentru apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor penale (...)”

292. Reclamantul pune în evidență faptul că menținerea sa în detenție a avut repercusiuni negative asupra vieții sale de familie și, în particular, asupra copiilor săi, din care unul ar fi fost părăsit de către soția sa iar celălalt ar fi eșuat la examenul de admitere într-un institut de învățământ superior. El evidențiază, printre altele, că autoritățile din penitenciar ar fi refuzat soției sale dreptul de a-l vizita, pentru ca ea să nu descopere rănile pe care colegii săi de celulă i le-au provocat cu concursul gardienilor, și că gardienii din închisoare i-ar fi sustras un colet. El susține, în sfârșit, o ingerință a autorităților în corespondența sa ulterioară cu Comisia.

293. Guvernul contestă aceste afirmații ale reclamantului, punând în evidență faptul că nu a adus nici o dovadă în această privință. Fiind vorba în particular de vizitele pe care soția reclamantului nu ar fi putut să i le facă în închisoare, Guvernul estimează că afirmațiile sale nu sunt sincere, așa cum rezultă din declarația pe care soția reclamantului a făcut-o la Parchet (par. 122 fraza a 2-a de mai sus) și din mențiunile consemnate în registrele închisorii din Oradea (par. 141 de mai sus).

294. Curtea notează că afirmația reclamantului potrivit căreia soția sa ar fi fost împiedicată să-l viziteze în închisoare este contrazisă de declarația pe care soția reclamantului a făcut-o în fața procurorului în data de 8 septembrie 1995, din care reiese să ea și-a vizitat soțul între 18 și 20 ianuarie 1995 (paragraful 122 în fine de mai sus). Fiind vorba de surplusul de afirmații formulate de către reclamant pe baza textului art. 8 din Convenție, Curtea notează că nici unul din elementele din dosar nu permite să se concluzioneze că menținerea în detenție a reclamantului ar fi avut repercusiuni asupra vieții private a membrilor familiei sale, că pachetele (coletele) i-ar fi fost sustrate în închisoare sau că s-ar fi produs o oarecare ingerință a autorităților române în corespondența sa cu Comisia.

295. În concluzie, Curtea concluzionează că nu s-a comis violarea art. 8 din Convenție.

9. ASUPRA APLICĂRII ART. 41 DIN CONVENȚIE

296. În termenii art. 41 din Convenție,

„Dacă, Curtea declară că s-a comis violarea Convenției sau a Protocoalelor sale, și dacă dreptul intern al Inaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât imperfect consecințele acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă se produce, o satisfacție echitabilă.”

A.Daună

297. Reclamantul distinge două categorii de prejudicii:

- un prejudiciu material de 100.000 USD sau 3 miliarde de lei românești, care să acopere:

- a) deplasările sale și ale martorilor la numeroasele audieri fixate prin judecarea cauzei sale, ca și pentru plata cheltuielilor de judecată;
- b) cheltuielile pentru deplasările membrilor familiei sale la închisoare pentru a-l vizita și pentru coletele care i-au fost aduse cu aceste ocazii;
- c) daune și interese aferente perioadei deținerii sale ilegale, și
- d) cheltuielile suportate și pe care le va suporta pentru tratarea bolilor care i s-au agravat în timpul deținerii sale, pentru remedierea deficiențelor auditive, vizuale și stării piramidei sale nazale și pentru înlocuirea dinților pe care i-a pierdut în închisoare;

- un prejudiciu moral de 100.000 USD sau 3 miliarde de lei românești cu titlu de suferințe fizice și psihice suportate în detenție și atinerea adusă reputației sale prin încarcerarea sa și prin procedura penală pe care autoritățile „au pus-o în scenă” împotriva sa.

298. Reclamantul evidențiază că prezența sa în timpul numeroaselor anchete, audieri, reconstituiri și timpul folosit pentru conceperea, susținerea și dactilografierea cererilor și memoriilor au afectat munca sa de avocat și că nu a avut posibilitatea să se angajeze procese complexe și multiple, deoarece nu era stăpân pe timpul pe care îl avea la dispoziție. În afară de aceasta, reclamantul subliniază că nu a putut să se angajeze ca avocat în marile cabinete de consultanță juridică deoarece reputația sa a fost afectată de faptul că era în proces cu Statul român, ceea ce ar fi scăzut substanțial veniturile sale.

299. Reclamantul subliniază, în sfârșit, că dovezile pe care le-a putut furniza în fața Curții pentru a-și susține afirmațiile și pretențiile sunt pe măsura modestelor sale mijloace financiare și a climatului de corupție care domină justiția în România.

300. Guvernul roagă Curtea să respingă pretențiile reclamantului cu titlu de despăgubiri materiale deoarece ele sunt formulate într-o manieră ambiguă, nu au fost justificate și, din avizul Guvernului, nu au nici o legătură de cauzalitate cu violările prevăzute de Convenție. Fiind vorba de prejudicii morale prevăzute, Guvernul roagă Curtea de a considera că decizia sa constituie o satisfacție echitabilă suficientă în ce privește nesocotirea art. 5 par. 1 din Convenție, pe care nu o contestă. Guvernul estimează că nici o despăgubire nu ar fi oferită pentru restul plângerilor reclamantului, a căror motivație o contestă.

301. Curtea estimează că reclamantul a suferit o lezare morală și materială de netăgăduit, căreia procesele verbale de violare care figurează în prezenta decizie nu i-ar fi suficiente pentru a o remedia. Luând în calcul gravitatea și numărul de violări constatate în speță, statuând cu echitate, potrivit art. 41 din Convenție, ea îi alocă 40.000 EUR pentru toate cauzele de prejudiciere.

B. Taxe și cheltuieli

302. Reclamantul cere 100.000 USD sau 3 miliarde de lei românești pentru taxe și cheltuieli suportate în timpul procedurii în fața Comisiei și a Curții, adică, taxele poștale, taxele de redactare și punere în pagină a memoriilor, taxele pentru fotocopiere și traducere a documentelor, ca și pentru timpul pe care l-a consacrat efectiv pentru a-și concepe cererea și memoriile ulterioare, care s-ar ridica, după estimarea sa, cam la o sută de zile.

303. Guvernul contestă faptul că reclamantul ar fi cheltuit suma indicată.

304. Curtea a apreciat cererea în lumina principiilor care se degajă din jurisprudența sa (deciziile Nikolova vs. Bulgaria (GC), no. 31195/96, par. 79, CEDH 1999-II, Ozturk vs. Turcia

(GC), no. 22479/93, par. 83, CEDH 1999-VI, și Witold Litwa vs. Polonia, no. 26629/95, par. 88, CEDH 2000-III).

305. Punând în aplicare aceste criterii la prezența speșă, statuând cu echitate, potrivit art. 41 din Convenție, Curtea consideră rezonabil de a aloca părții 6.000 EUR pentru taxe și cheltuieli, plus orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit.

C. Dobânzi moratorii

306. Curtea consideră potrivit să-și bazeze taxa de dobânzi moratorii pe taxa de dobândă a facilității de împrumut marginal al Băncii Centrale Europene majorată cu trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 3 din Convenție din tratamentul la care a fost supus reclamantul pe perioada detenției sale;
 2. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 3 din Convenție prin faptul că autoritățile nu au efectuat o anchetă suficientă și efectivă cu privire la tratamentul menționat;
 3. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 5 par. 1 din Convenție prin arestarea reclamantului în absența unor motive plauzibile de a crede în necesitatea de a-l împiedica să fugă după săvârșirea unei infracțiuni;
 4. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 5 par. 1 din Convenție prin menținerea reclamantului în detenție după expirarea mandatului său de arestare;
 5. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 5 par. 3 din Convenție.
 6. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 5 par. 4 din Convenție;
 7. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 5 par. 5 din Convenție;
 8. Hotărăște că s-a produs încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție.
 9. Hotărăște că nu s-a produs încălcarea art. 6 par. 3 c) din Convenție.
 10. Hotărăște că nu s-a produs încălcarea art. 8 din Convenție.
 11. Hotărăște
 - a) că Statul pârât trebuie să verse reclamantului, în trei luni de la data la care decizia va deveni definitivă conform art. 44 par. 2 din Convenție, sumele următoare, transformate în lei românești la taxa aplicabilă la data reglementării.
 - i) 40.000 EUR (patruzeci mii euro) pentru daune materiale și morale;
 - ii) 6.000 EUR (șase mii euro) pentru taxe și cheltuieli, plus orice sumă cu titlu de impozit.
 - b) începând cu expirarea amintitului termen și până la vărsarea acestor sume, ele vor fi majorate cu o dobândă simplă la o taxă egală celei de facilitare a împrumutului marginal al Băncii Centrale Europene aplicabilă în această perioadă, ridicată cu trei procente.
 12. Respinge cererea de satisfacție echitabilă pentru surplus.
- Redactată în franceză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul pentru Drepturile Omului, Strasbourg, 3 iunie 2003.

S. DOLLEJ.-P. COSTA

GrefierPreședinte